КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА. 13 февраль, 1969 шу № 19 (4050). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ТАХАН ЙОЛЛ

Шелал мелла харцыьмча хьувзе а, Іан тІехьара бутт бехьалуш хетт. ХІанз, бІаьсте юхе гІертача хана республика юрта бедхана къахьегамхоша шеэн кертера дехкар дерхІ бІаьстан балхашта ханнахьа, массаьагІерахьара, беркъонца кийче яр. Пар дина кхетаду, бІаьстанна шеаш а еэача тайпара кийче а хь духьал белле, пятилетка дикьлагІча шера дІайийна культураш хьувкъае а В. И. Ленин вань 100 шу дузача дейна сийленца накъабахара тІайна декхараш кхочашде а шеай вІашттІехьдаргхилар.

ДІайийна культураш хьувкъадар атта гІулакх дац. Из дукхачу хІумаех тийша да. Эстара хьалха мамиех тийша да из гІулакх. ХІана аьлча хьувкъам лакха хилийтара лоаттабу къовсам пар довкъестална лоаттабу даге. Цудухьа хІанз чІоаггІа теркам тІабахийта де дезаш хІама за техника бІаьстан балхашка кийчъяр. Ерригача республике а дукхийча [illegible] кед а тракторашн юртбоахама машинаш тоалра баІкаш соахкарчул дикагІа лед укх шера. 1968 шера 15 январь тІакхоачаш ремонт аь ьшна тракторашн 2062 шера [illegible], укх шера цу юкъа тоаланаб 2590 трактор а. Шеай тІие [illegible] оргаса тракторан цоаль доадаь латт Ножай-Юрта районан балхамаш. Во дезаш уж балхан Наурски, Гудермесски, Сунженски, дикайлача кхыча районашк.

[illegible] колхозашка совхозашка кхача бова [illegible]

кондицега нэ дІакхоачаде деза, шеай фу эсала дагча боахамаша хувца дезаш.

Укх шера лакха хьувкъам чубара хІана Іай деча гІулакхашта юхе лоархІаде моттиг дІалоаш кхаьнка органически минеральни удобренеш ахкара баллама. Опыто хьахьекхача тайпара органически удобренеш кийтъара а кхашка дІалхьара а баллаш массаза а дика лел на гІулакх лархІІа вІашагІьехкача механизировани отрадана деча моттиганка. Из хьахьокх хІанз дукхача боахамашка латтача гІулакхаша. Масала, Грозненски района колхозашен совхозашен дуккъал январь бетта кхашка дІайихьа органически удобренеш 30 эзар тонн соаггІа а, 31 эзар тонн соагІа йихьай уж Сунженски района колхозаша.

Ала дезаш за из болх эсала лелаш моттигаш а республике кІеаига на хилар. Масала, бІарччача январь бетта 1420 тонн мара удобренеш ехкаш [illegible] совхозашка. Тэттара эсала лел из болх Ножай-Юртен Веданен районашка. Цу гІулакха эстара дикагІа йола ха Іа хилар кхета на деш хилар [illegible] [illegible]

[illegible]

ИТАЛЬЯНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XII-ча СЪЕЗДАГА

Дика накъьостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дІайихий [illegible] Итальянски коммунистически парте XII-ча съездага [illegible] Итале бердагача коммунистийна, съезда бейха тІехь вІан [illegible] деза а лаь.

[illegible]

[illegible]

Итальянски коммунистически парте хьалхе дІаехх Итале [illegible] NATO [illegible]

[illegible]

Шуй парте XII съезд [illegible]

[illegible]

Итальянски Советски Совза [illegible]

[illegible]

Дикьала дийла дуний халкъьаьтта юкъера коммунистически боламе цхьааггІон хотгІбалдарі!

ЧІоагІ а дулаь, догІа а доаладай итальянски советски халкъьата юкъера коммунистически болама цхьааггІон хотгІбалдарі!

ЧІоагІ а дулаь, догІа а доагІолда итальянски советски халкъьата юкъера доттагІалла вІашин леладу гІулакхаш!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

ЧССР КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТР СССР-е ХИЛАРАХ

Укх шера 5 февралера дехз 11 февралага кхаччалца йолча хана Советски правительства хьийха официальни визитах вена Советски Союзе хилар Чехословакии Социалистически Республика кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Ян Марко.

Советски Союзе волча хана Ян Марко вІашагІкхийтта а бездме къамаьл деш а хилар КПСС ЦК Генеральни секретараца Л. И. Брежневца, КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателеца Н. В. Подгорнеца, КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Министрий Совета Председателеца А. Н. Косыгинца. вІашагІкхийтта хилар СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министраца А. А. Громыкоца.

Коммюнике тІара гуш макмлара, переговораш еча дийнар дІахо а советско-чехословацки гІулакхаш дегІаовладаьдарен чІоагІдарен дешаш. Белгалдаьккхар массе а оагІорахьара СССР-он ЧССР-он вІашин лелаьду гІулакхаш кІоаргдалара дикача дакъе шиъ гІулакха гІо деш йола социалистически мехкий содружество дІахо а кхотаира хьакъехьара уІаш палаш хилар. Шинна а оагІоно, йоах коммюнике тІа, ланза дартдоаш лерхІ Варшавски Договора оборонительни организаци дІахо а чІоагІъер. Цар тІехьа тІайоагІача хана а лакха лоашарда СЭВ болх вргабьыкха товбара юкъе.

Дуний халкъанта юкъерча цертерча деша хьакъехьа вІашин дагабьлер. Керттера теркам Европе кхерамас Іалашъяран цу хьакъехьарча гІулакхашцен тІабахийтар.

Дерриге вІашагІкхетарашн къамаьлаши чакхдаьлар гуччахьа, дог вІена. бездме дуцаш.

(ТАСС).

ИКП-XII-ча СЪЕЗДЕ

БОЛОНЬЯ, 11 февраль. [illegible] [illegible] ческа парте XII-ча съезд шиъ болх дІахо беш а. Тахан къамаьлаш даьхийта юкъе вар къахьегама Ерригъмехкара итальянски конфедераце секретарь Р. Скеда, ИКП хьалхе делара членин Анализе Оккетто, Уго Пеккиоли.

Боахкий класса хьалтим [illegible], Итали демократически [illegible] кердалнигкара тІеръа партгача къовсаме шиъ хьалхе делара эзарпІанн чІоагІбара гІулакха тІехь Итальянски компарте доккхий толалаш хилар деаш лоаца а. Боаккхаш, съезда делегатарна хьалхашка доакха къамаьл дир КПСС делегацена корте латтача Б. Н. Понамарева.

Б. Н. Понамарева белгалдаьккхар капиталистически мехкашкара дІахьара социальни тІехьаль дуние хал къанта юкъерча арене классовой къовсам юкъара ирдалнига дІаздеелла хилар. Цхьабакъда хІанзарча исторически хьалаша, аьлар цо, империализма духьал латт шера фронт — социализма дуней система, Азе, Африка, Латински Америка мехкашкара къаман-мукъадалар болам, легІаенача капитализма мехкашкара белхалой болам, тІеха духьал барий дерригуний коалици. Дерригата хьайнача адамий общества къовсамн из легІалари социализмана болча пайдангаль дукхагІа оагІув болаш да. Дуний халкъанта юкъера реакци аттара чІоагІлагІа къинар Вьетнаме.

Б. Н. Понамарева белгалдаьккхар, КПСС империализмана духьалара мехьара фронт чІоагІъара шиаь лелабеш хилар. «Тха арахьарча политика накъьа керттера мотта а, — аьлар цо. — социалистически система пил чІоагІбар, социализма мехкаш хотадар».

Б. Н. Понамарева Іоалййоар Итальянски компарте XII-ча съездага КПСС ЦК дІахьийта маршал.

А. М. МИЛОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика автотранспорта организацешка дукхача шерашка, беркате болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

МИЛОВ Анатолий Михайловичага — шофера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛЮКИН.

гор. Грозный, 1969 ш. 10 февраль.

З. С. ДЕМЕНТЬЕВАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте дукхача шерашка, беркате болх барах а хеча дийнахьа дела моаттахье итт шу дизарга дувзадена а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

ДЕМЕНТЬЕВА Зинаида Степановнайна — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводан коксан производства лаборанткийна.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛЮКИН.

гор. Грозный, 1969 ш. 10 февраль.

Советий кердачча кампаних [illegible]

АГИТПУНКТЕ ХОРЖАМА ПУНКТЕ

Пийже лев а дехкаш сайре. Балхара баьина иил цхьаьца — мишина волаш іІабелх Ачхой-Мартана района культура. Шенгахь, наьараж лакхехьа хьалтеха вывеска йоал. Йоагача лампаша сийрдадьнкхя таьинара вІаргагу цу Іен кадеь ловкъа даш; агитпункт.

...Доккхача цІагІа мугІарагІа дукъа стелаш, гІандаш лаж. Хьачувальнача пьюта оатІоразьа «Доккхаз ду аз хьох са хьамсара мохк» яіа стейа. Нохч-ГІалгІайчу Советски Іаьдал оттар, революции, граждански тІема турпалхой бунам, дукха тайп-тайпара литература да цу тІа. Уллув цхьаькха стенд а «Къонача хархархой новкъостала» ядаш. Дерригача исполаш тІа керда газетайи журналаши да.

Дукха пах вІашагІкхет укхаза сайрайна, дукха хул цар дуцаш, бехлгалдоккха.

— Тха библиотека дешара ахт хиннца пепешени а ер, — дуйц библиотека заведующе М. М. Майетера. — Оаха тхоашта могор ду харжархой ракан бе гІертам, царна эшаш доха литература хуйййт оаха укхаза массаза а.

Брошюраш, книжкаш, журналаш, керда газеташ, журналаш деша, сакъердам, кхеччача дуй болча левпецкии задуягІа, харжархой бокъонаш дииттІа йоаза, хІана аьлча хоржамаш — наьха гІулакх, наьха хьалт долаш хІана да.

заведующе № 2 болча школа директора нен. Хацнева. ХІара сайрийна телевизионни передачашка хьажа йоаш а харжархой. Кердача передачаех хов наха кхыча районашка хоржамаш минта лел, агитаторана болх миыта бу.

— Дукха ба тха дика агитатораш, — дуйц агитпункта заведующе Хацнева. — Царех дукхагІбараш моттигерча школай хьехархой ба. Школашка шоаш болх беше а шоай участкашка чу мел бехагІача харжархоша вІашагІбеттайела кхув цар. Царех я Сурупицкая Светлана, Тотова Нина, Селехова Людмила, кхьберш. Укх шера хьалхара ба уж агитатораш, — дуйц дІахо Хацнева, — хьалхагІа из общественни гІулакх лелдаь бец уж. Баьшх, цар болка, цар дуча хьехама харжархой чІоагІа раьца ба.

Хоржамий кампани дІалхьара балхаца хьинтре дакьа лоацаш да района культура [illegible] Цига чаккъяха лерхІа мероприятеш дукха а. ВІашагІтехаш латт концертни бригадаш, кийчлуш ба агитатораш. Кастта совхозашка, фермашка, юрташка концерташ хьахаргда цар.

Сайрийна мел саьхт дальча чубаха гІайттар агитпункте наьх. ГІайттар кхоана укхаза наьх ... ветски, капиталистически мехкашка хоржамаш миттта ду. Фу цар вІашх тера доацаш; фу бокъо я советски харжархочун — цу тема лекцеш еш района прокурора нов. Малахова, судахочнов. Дербицева. Атеистически темех лекцеш еш агитпункта [illegible]

Ю. ИГЕР.

ДикагІбарий цІераш йоах

Райсовета депутаталла кандидатах [illegible] собранеш [illegible] предприятеш, транспорта [illegible] колхозашкен совхозашкен дикагІа бола оаьлаш районий Совета депутаталла бахьиита белгалдаьхар. [illegible] гудбелар Шьаларча автотранспортни предприяте болхлой. БархІ сахьат лалалема тІаоа хьина шоай клуб хьалбелар транспорташа. Районни совета депутаталла кандидат оттабаро хетаь собранеш дІайоалалу.

Доа цу профсоюзни комитета председатель нов. Яхьяева. Шеай предприяте дикагІа вола шофер Дачаев Шевань Шьаларча районни совета депутаталла кандидат оттаве аьнна предложении лу цо. Собране дацьа лоацаш хинназа массана раьза а баьаш могадир Дачаева кандидатура.

Из тайпа собранеш [illegible] районе «Ачхой-Мартан» совхоза шолагІча отделене а. Райсовета депутаталла хоржа сиг белгалдаьккхар [illegible] отделене [illegible] свекла кхееча звено звеньевой [illegible] хІаьа гектаре тІа 420 центнер свекла чуенаь цун звено. [illegible] свекла лелараща шье дикагІа бола толам ба из.

Цу собране райсовета депутаталла кандидатом бу могабир нитта совхоза къаьнагІа вола механизатор Курмагомедов Хамдин отделене болхло СангІереев Сайд-Эмин.

Ачхой-Мартанчерча барзІшерарча школа хьехархоша райсовета депутаталла кандидат оттае шоай хьона хьехархо консомолка Бетерсултанова Барет могабир. кІаьта цу юртарча шолгІача школа коллективо шоай школа директор Купаева Зуйне оттайр райсовета депутаталла кандидат.

* * *

Районни Совета депутаталла кандидаташ уттабеш шоай дикагІа болча производственникий цІераш йоах нахьархоша. 10 феврале Грозненски швейно-трикотажни объединене Назрановерча трикотажни участке хиннача собране райсовета депутаталла кандидат смени мастер коммунистка Орцханова Фатима оттайр де [illegible]

райсовета депутаталла кандидат йир болхлошен гІулакхерча нахен комсомолках Дербиева Айшетах.

Цитта барт болаш чиїхьалар райсовета депутаталла кандидаташ оттабара хетаь собранеш «Электроинструмент» заводеи чуйлаьле дукхаду бараькаш деча фабрикен. Райсовета депутаталла кандидаташ оттабир цу предприятен [illegible]

Тамарой кандидатура.

[illegible]

БІаьстонна — лерттІа кийча

СУХАЛБЕ ДІАДЕ ФУ КИЙЧДАРА

ХІара гектара тІара чубахьа хьувкъам лакхбара Іалсьмате бокхан лоархІам болаш да шиъ ханнахьа фу дІаде кийчдар. Цу хьакъе керда йоккха тоанаш хьайийлам парте октябрьски Пленума решенеша.

Юртбоахама къахьегамхоша хІанз шерра къовсам боаржабаь бІаьсте дІаде фу кийчдара, кхаьнка удобренеш ахкара, калдаш кийчъяра. Дукха балхаш де, чІоагІа низ тІабахийта беза иснанзаторий лаьттан кийчдем. Бакъда, из дика кийчдан хиларах баьша пайда хургба, нагахь сана цига дІабух фий дика да хілч.

Из кхетадеш ба тха района хьаш лелдераш... [illegible] цига кулларайн фу дІаде... культура кхоалагІча классах фу дІадедза оаха, вож цхьолагІчен шолгІачен классах дар. Цудухьа, ерритча культурай хьувкъам лакхбе а дукхагІа дола дакъе гектара тІара лахьхІахьа пайда [illegible] 1,5—2,8 центнер хлатуж а торо хьалр.

Шекара свекла фу Аргунерча шекар доаккхача заводера цу тха бохкашна. Ала деза, цар тхога доххаь доле фу дика доле. ДІаде дезача хьалбола культурай фу тхоай [illegible] Фуча дІадова йолча культурайта [illegible] хьалдах ала а хьос кийчу. ДІадуаш дола фу нийса ду бжах хаьу.

Укха шера района совхозашка дІаде кийчча фу а хьатІададарга дилдача лакхача боарамага да. Ниттта, тІехха дакъчача кондиционни фух 82 процент цхьолагІча классах да, 16 процент шол-

лагІча классах да. 2 процент мара кхоалагІча классах дац, из а шитта хургдоар кхыча боахамашкара тІадеде дезаре. ЦхьабакъЬе. 34 процент кондиционни доваш фу а да тха боахамашке. Боармел соагІа 0,3 — 1,5 процент тІоадал йоаллаш да из. Из тІоадал тІех йоаллар хьажкІен горохех фу да. Нагахь сена районе цаІ муькагІа фу доаьаду цунет яларе из ца хілахьа тарлургдар. Тха боахамашка цу тІадахча йола хІаьа ... [illegible] Укх шера 369 тонна хьажкІан дІайіша яр, 20 процент кондиционни фу а теха юа хургбоаш. Бакъда дукха лелаш [illegible] ... хьахча пайдала хьаш. Цудухьа тха районерча боахамашта дохкха за хул нитта цундаш - дихча. Кондиционни фу Іаледдар лоаттаю кхоадаш тха боахамашкара нах республикерча опытни станце а. Бакъда, цар хІамалла кхыьнха а тайпара гІадьадаш тха боахамашта.

ХІара районе кондиционни доваш 1600 центнер горох фу да. Царех 600 тонна фу йоагІадана, 0,3 процент соагІа тІоадал йоаллаш да. Дале а, кхыдолча хьокадайтина хьежаш Іила классах да [illegible]

Ялат хьахкар а ардар а кхьтт-кхьтта дардолаше а, тІоадал эшачу соагІа хилар укх шера.

Дика кийчбелла бІаьстан балхашта «Красноармейский», «Горец» кхача совхозашка. Ниттта, кхьхар дацаш кондиционни цхьолагІча классах дола 1209 центнер горох фу кийчдаь «Красноармейский» совхоз, хІаьта «Горец» совхозашке 826 центнер. НІайха за нитта лаха дола центнерш цар фу. ЦхьабакъЬа, цу совхозашка Іалашдьхьажк [illegible]

хьажкІий фу дукха тІоадал йоаллаш да. Цу тайпара тІоадал йоаллаш хилча, бІаьсти ялалехьа доккхдургда из, цудухьа шоай пхадие хьажкІий фу хІинз дохьаден бе совхозашкара къахьегамхой.

Лакхе йийнача совхозашка ерриге сурттальни агрегаташ, амбараш къахьегамхоша хьалхе кийчаь хиларах хІанз шефтта фу доккхаде торо хилар дар. Нийса ба уж бІаьстан балхашта а.

Из ала йиш яц «Мичурин» цІерагІча совхозах. Укх совхоз бІаьсти дІаде сахан йола культурай 60 процент дар фу а Іалашдьхьан. Совхоза директора нов. Фурманова [illegible] центнер горох сеІ дийр ... [illegible] кондиционни хиларах фу за ... [illegible]

Дукха моттигаш нийса фу бІаьсти хьалха тахкан. Цу «зовна» бехке бараш агрономан ба, хІана аьлча дика хьажаш цу [illegible] минта латт.

Совхозашка Іалашдьи фу таллергдоаш, инструкцешка хьахья делдан секлеяна тьовах тІахьожаш лоаттабелча а фуа контрольни лабораторе болча А. Д. Синоповчун.

Фу шокха на доллийтаж, наьи кондиционни дайлаш лоаттабара тІахьожам лоаттабу «Красноармейский» совхоза киндодашка нов. Ибрагимова а.

МАТЮШИНА.

Урус-Мартана района юртбоахама управленен керттера агроном.

БІаьстан хьашкара балхаш дІададала дукха ха йисаш. Цудухьа укх деношка берригга низ тІабахийтаб Грозненски района I Мая цІерагІча колхоза механизаторашен ремонтникашен техникен юртбоахама инвентари хиннахьа кийчаь ялхара.

Дукха толеш ремонтникаша мастерске чуена машина. Уаловой хьисапе ю ремонт. ХІара узел тоаен дукха хІайча хена боах бу говзанчаш ба.

Чоалхачерча машина узлех эгара халагІа йола ертхал лоархІ топливни аппаратура. Из узел тоаеш ва бокха опыт йола слесарь Н. Волочанский. Цо 120—130 процент тІехкхоачашъю ден норма.

СУРТА ТІА: эргІанера топливни аппаратура тоаеш вола Н. Волочанский.

И. Петров сур.

КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеш кхоачашъеш

КАДРАШЦАРА БОЛХ ТОА[illegible]

КПСС ЦК мартовски, майски, октябрьски (1968 ш.) Пленумий решенешка хьажжа юртбоахама производство айира чакхйоахаш йола лоархІаме экономически мероприятеш кхоачашъю кургъяш юртбоахама кадраш хьакхархара, балхаш тІа дІанийсъяра, хьалкхеара болх аьлантара тоа ца беча.

Укх тІеххьарча шераша боккха болх чакхбаьккхаб областной партийни организаце юртбоахама кадраш хьахархара, балхаш тІа дІанийсъяра, хьалкхеара.

Нагахь санна 1965 шера болх беш лакхера образовани йолаш бола колхозий председателаш — 29 процент, совхозий директораш — 28 процент хиннаьде, дІадахача шера уш хиннаб хьалхарбараш 52 процент, шоллагІбараш — 42 процент.

Отделеней управляющелла болх беш ба юрта боахама специалистех 80 процент.

Партийни организацеша, дукхача боахамий кулгалхоша дукха хІама даьд, хІана а ду кулгаллу кадреш юрта боахама специалисташ чІагІъяра, колхозхойн совхозий белхлойн знаней боарам айбара.

Дикача вагІорахьара белгаль[illegible] Наурски районера Ленина цІерагІара колхоз. Цу боахама керте латта нов. П. Д. Левитин лакхера юртбоахама образовани йола специалист ва.

Колхозе партийни организацей правлени бойкха болх баьб кадрашца. Специалисташ ахийтаб агрономаш, зоотехника, ветеринарни лора, инженер-механика, экономиста, дукха тІа йолча бригадий бригадирийн фермий заведующойн гІулакхаш тІа.

Дерригаш а хІана хап ашна долча давкъеита, бригадеита, фермаита керте юрта боахама специалисташ латтош йола Грозненски районерча № 3 йолча социйбаьпаддарий совхозе (директор нов. А. А. [illegible], парторг [illegible] нов. А. К. Осецкий), Шелковской районерча «Коминтерн» ахача колхозе (председатель нов. В. Г. Табациков, парткома секретарь нов. Н. А. Юшков), Сунженски районерча «Победа» ахача колхозе (председатель нов. В. Н. Емельянов, парткома секретарь нов. Н. Я. Моисеев), «Знаменский» ахача кансаш лелаеча совхозе (директор нов. Д. Г. Завгаен, парторганизаце секретарь нов. Р. Дешиев), дукхача кхыча боахамашка. Цу боахамашка дика хийтъеш а гонзал лакхъеш а я массеш профессех бола кадраш.

ТІех ца доакхаш ала йиш йолаш да кадраш хьахаржара, балхаш тІа дІанийсъяра, хьалкхеара гІуллакх тоадаларо цу боахамашкара гІуллакхаш а тоадь хилар.

Укхаза шерагара шерага алсамъюл юрта боахано луш йола ерриге продукци, боахамаш тешна рентабельни да. Шар хІара шера пайдаш ду. ХІаьта дукха хьежжа тоалу колхозхойн совхозий белхлойн материальни торе.

Юртбоахама производство дегІайоалае йиш хилайтай колхозий совхозий кулгаллу кадреш юрта боахама специалистийна чІогІъяра, механизаторий, кхыш деладерий, хьайбаш деладерий квалификаци лакхъяра ерригача республике чакхбаьккхача боцихача балхо. 1964 шера республике хьаккхача ерригача юрта боахама продукце боарам 166,3 млн. сом хилар, 1967 шера — 227,7 млн. сом е 36 процент лакхбелар.

Цхьабакъда, хІана а боцъоица наьйда вцац вай вой тоенеш. ХІаьта из атара хьалха кадраех, шар анализиехи лиминатываех, хьалхашка латта декхараш тІагІерта кхоачашдарах тийша да.

[illegible] бола болх бІарча республика хьакйнача а районаш, колхозаш, совхозаш къаьст-къаьста хьанйцача а КПСС XXIII-ча съезде дІадехараш ца аххара бац.

КАДРАШЦА беча балха тІера а этара дошкхагІа дола кхоачанбоашар да дукхача боахамашна специалисташ ийдла ца хилар а дукхачу производствени участкашта — бригадашта, фермашта керте латтараш специальни знане йоацеш производстве шиай дика гІулакхаш хьакьокхакхеш бола нах хилар а.

Масала, Ножай-Юрта района Кировна цІерагІча, «Путь к коммунизму» ахача, Х. Нурадилова цІерагІча, Орджоникидзе цІерагІча колхозашка цхьацкха а юрта боахама специалист вац. ХІаьта бригадиралла фермай заведующелла болх беш ворхІ шерел кхьаьнирех образовани йоацаш бола нах ба.

Кхъметтел Сунженски ир санна йолча районе а бригадиралли фермай заведующелли болх беш вац лакхера образовани йолаш вола 7 саг е 6 процент, юккъера специальни образовани йолаш 34 саг е 27 процент мара.

Дукхача производствени участкашта керте латт опытни практикаш, цхьабакъда, уж заочни образовании лаьцъабац.

Дукхача районашка массаза а кІоарга Iомадан болхлой кхетамен политически гІулакхаш. ДукхагІча хана кулгалдеча гІулакхаш тІа бехийта могабу ноаша тІайиллача балха участках во лоархІайеш, партийни пачхьалкхени дисциплина толхаеш бола вола [illegible], хІаьта пудукьа уж каст-каста хувца а хуоц.

Балх лелабе ца хоаш хилараш кул[illegible] [illegible] 1967 шера [illegible] Урус-Мартана районе — [illegible] республика [illegible] 94 сагах [illegible].

Кулгалдеча белхлоех 12 саг хувцаенна Шаьля районе, Сунженски — 11, Грозненски, Ачхой-Мартана, Урус-Мартана районашка — бархІ-бархІ.

Шенна [illegible] кхоачанбоацарен дархІа доагІаш да цхьадолча боахамашка юрта боахама специалистий [illegible] хам беш ца хилар, юрта боахама керттерча проблемаш дешанга нар[illegible] листий бехктокхам боаггІача бархІе ай ца бар.

КПСС ЦК октябрьски Пленума решене тІа дІаэздьахь: «Партийни, советски, боахама органаш декхарийла [illegible]»

[illegible]

Колхозаш совхозаш производстве [illegible] ахийтъ.

ГІулакха хьаштама дІадех, парте райкомаш, колхозий совхозий партийни организацеш, юртбоахама органаш КПСС ЦК октябрьски Пленума решенешна ахачутІара ца алга.

ХІана лоархІаме да кадрашца бу болх тоабара гІуллакхаш белгалдира. Из болх дика уйла а еш [illegible] Пана, юртбоахама производства [illegible] елга юкъарча дешаца йола практически декхар а хиина дІаэттача хана, кадрашкара дІадехараш кхы а дуккагІа даьлу. Цар ца ярра Iомае еза экономика хьалха латта опыт. Цу тІа а, буьйраш бохаший кулгалхой хиина а Iан. ЛоархІама да бригадашта, отделеней керте латтараш а иштта [illegible] гонзали йолаш бола [illegible] квалифицированна нах хилайтар.

[illegible] республике [illegible] заочно а агрономаш, зоотехникаш, [illegible] техникаш, [illegible], гидротехникаш, экономисташ, бухгалтераш, трактористаш, машинашца деахан [illegible], кхыбола специалисташ кийчбе йиш йола техникумаш, профессионально-технически училищаш. Республике ягай кадрай гонзал лакхъе юртбоахама институт.

Юххера а, юртбоахама институташка очно а заочно а специалисташ кийчбеш нар гонзал лакхъеш йиш йолаш а колхозашка совхозашка. Цхьабакъда, духхьал дІаьрга вай, цу торенех вай пайда эцаш ца хилар. Кадраш кийчъяреи цар гонзал лакхъярен плане шерра-шерра [illegible] ца еш ма.

ХОВШ да, цхьадолча боахамашта производственни [illegible] экономически болх [illegible] баьккха хилярах, бригадей, фермий, бІарччача боахамий балха итогашка [illegible] хІоаргтей анализ ец хиларах йоахкалга. Оцанга хьалъеш, квалифицированни [illegible] гІулакх [illegible] хІанара кера болх раци[illegible]делаб — [illegible] производство пайданехь хурдалача [illegible] [illegible] хІамтІехьоаккхарех духах [illegible] прогрессивнегІа йола формаш юкъейхаха, дІадахайтача дуккъах пайда духхагІа юха хьаэца йиш ца йолар.

Экономически болх [illegible] шайна ешилгех теркалдай Урус-Мартана района «Горец», «Техинский» ахача совхозашка, [illegible] «Джалка», «Автуринский» ахача совхозашка, Назрана района «Экажевски», [illegible] района «[illegible]гушский» совхозашка, хІара [illegible] декхий зевош хулийташ дола кхыча боахамашка.

Кулгалдеча кадрай экономически знанеш [illegible] а беш, парте областной комитета бюро къаьстта соцаш баьб совхозий директорашна, колхозий председателашна, керттерча специалисташна, отделеней управляющешна экономически семинар яра хьакъехьа. ХІаьта цу тайпара семинар чакхъяьннай. ХІана лоархІаме да массала а хІара колхозашц совхозаш кулгалдеча кадрашца, юрта боахама специалистащца, зоотехникашца, совхозий болхлошца, колхозхошка экономически семинараш яр.

Къаьстта ала доагІа механизаторий кадраех. ДІадахача шерашка республика боахамашка хьалхийнай тоалхане машинаш, юртбоахама культураш кхеара агротехника шоаш ца ярра Iомаяьлеш къахьегама оцаршо лакхъяра образоваш гойтачел механизаторий кадраш.

Ерригача республике боахамаш ба ш. Батериков, Жуков, Матаев, Трошенко, дукха кхыбараш санна бола гІорбаьна механизатораш.

Цхьабакъда, цхьайолча районашка ца геттара во латт механизаторски кадрашцара гІулакх. Дукхача боахамашка механизаторех тешаш тракторашка, [illegible] гусеничнаш а, цхьан сменагІа мара болх бац. Механизаторски кадрай квалификаци доха я, кхаь дакъах ший дакъа гаргга бола механизатораш кхоалагІа класс йолаш мара бац.

Из гІулакх йоаччо латтера керттера бахьан — юртбоахама производстве айира даькъе механизаторий лоархІам партийни организацей колхозийн совхозийн кулгалхой оагІорахьара теркал ца бар, эшаш долча производстве [illegible] бытовой хьалий йоалха ца да, механизаторашта поощрени яра моральни материальни стимулех пайда [illegible] бар.

Парте райкомаш, [illegible] производствени управленеш, колхозий совхозий партийни организацеш а кулгалхой а декхарийла ба механизаторски кадрашка болх [illegible] тоаба [illegible] бІаьстан юхье кхайккара балхаш дІадолалуча хана шин сменагІа болх бергболаш ерригача тракторашта дІа механизатораш хургбола гІулакх вІаштІехьдаккха.

Иштта чІоагІа уйла йІалкхита езаш машиналагна дакхин деттера гонзалчаш кийчбара.

В. И. Ленин вовча дийнахьа дола 100 шу дизара сийна докхий социалистически декхараш тІаийцад республика юрта боахама белхлоша. Цу гІулакха уж практически кхоачашдара хьалхара ерригача кадрай бехктокхам лакхбалае биргбац. Эттара хьалха укх сарт[illegible] деннача кийча миза аргьаш бІаьстан юхье кхаммаш кергдолча балхашта — фу дІоаде, ерригача техника тоаде, минеральни удобренеш кхашка дІакхахьара балхаш сиквде деза. Из дерригга а шо хах, эттара хьалха боахамий специалистехи кулгалхоехи уйнена да.

Ф. КОРЧЕНКО,
КПСС обкома юртбоахама отделе заведующи.

РЕФОРМА ХИННАЧУЛ ТІЕХЬАГІА

«Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллектив республикерча предприятеш юкъе хьалхарча планированен экономически стимулированен кердача системага тІа а яьнна бола бен я. В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дийна къахьегама социалистически совгІат кийчдара ахье яьнначча мехкдаьттахой коллектив доккхий къахьегама толамаш доах. Пятилетка хьалхарча цхьа шера хьадоаккха мехкдаьтта 4,3-за дегІаденнад. ХІаьта хІанз дийхкхьи бусе доаккха «Іаьржа дошув» 15,9 эзар тоннага кхаьчад. Иштта бола беча мехкдаьттахоша дІадахача шера мехкдаьтта даккхара план 25 декабрех, хІаьта газ аккхара план 23 декабрех кхоачашйир. Уж къахьегама толамаш лохдалийтац мехкдаьтта промыслови управлене коллектив укх шера а. Январь бетта тІаийна хинна социалистически декхараш пачхьалкхен плана толница кхоачашъйй. Планах лаьрхІа хиначул совгІа даьккха мехкдаьтта 116 эзар тонн а. ТІаийцача социалистически декхарех даккха деваш хинар 85 эзар тонн мара йоаначча. Иштта планал совгІа аьккха газ 37 миллион кубически метр я.

Дукхьал дІадахача шера планах лаьрхІачул совгІа дукха мехкдаьттен газ аккхарах, царга дІабода мах лохбарах пачхьалкхена кхоадаьд 6 миллионаш 600 эзара сом. Уж къахьегама толамаш ше-шегІа къалминадац, цул керттерад да кердача системагІа дийнна боркат. Дукха производствени юкъейнхьар геолого-технически мероприятеш, иштта бригадашца, участкаша беча балха юкъе йиккхьар хозрасчет. Бойла пайда яйбир курга доворвах, ерга а йоахаш тоайир производства технологи, балха юкъейнхьар керда техника. Технологически служба хьинар ахо ца деш къахьегарах керда хьайнйллай мехкдаьтта доалла Хьан-Керта моттиг, «Истребинная» аха моттиг, царга Iилаьнате дуккха цІаларча мехашка «Іаьржа дошув» деал.

«Старогрознефть» мехкдаьттахоца ерригга шоай торонех сирцатІа [illegible] Сийлахь-воккха Ленин ваьча деначча денца [illegible] ца совгІаташ кийчдара. Цу даькъе [illegible] лоаттаьбеча [illegible] коллективаша хІана [illegible] Ерригсоюзни С[illegible] дакъе хьалхара моттиг [illegible]. Цунна [illegible] СССР-а мехкдаьтта доахача промышленноста министерствай профсоюза ЦК президиума, СССР Министрий Совета ВЦСПС-и карара [illegible] Iие байрах. Из доккха [illegible] хьехадарах [illegible] Москвера [illegible] укх деношка. Цул [illegible] укх деношка ВЦСПС Сийлахь [illegible] тхоца хьехарех [illegible] а кхаьчаб тхога.

[illegible] тІехьа дукхагІа хул производства [illegible], балха тІа хьалха латтараш, коммунистически къахьегама ударникаш. Цар гІолашша къахьегама толамаш доахаш а Ф. И. Ульянов, В. И. Казенов керте латта буруг деттарий бригадаш, Ф. И. Щербаков, А. Д. Горепехин, Т. И. Мишутин, А. И. Сергеев керте латтача участкай мехкдаьтта доахарий коллективаш. Кхыча бригадашта а хьокхан а толам бола беш я ш. Цыбин, Разуиный, Подгорный, Цыганков, Чуреки, Магомадов керте латта бригадаш а. ХІара сменагІа нормаш тІехкхоачашъю мехкдаьтта доахача операторашна ш. Живодрова, Брундасова, дахтан кІалха скважинашта ремонт еча операторана нов. Зиновьа, кхы дукхачар.

Хьадоаккха мехкдаьтта дукхагІа хилийтара чІоагІа лоархІаме я шоллагІча методах мехкдаьтта доахача цеха коллектив (начальник Р. В. Лемберг). Социалистически ахье лакха къахьегама толамаш доахарах Старопромысловски района сийлен Доска тІа йихьай из коллектив. Цунна тхоала КПСС райкомен райисполкомен кьорарашка тэлл Iие байрах.

Мехкдаьтта доахарий йоцъенна бела гІоичаш ба скважинашта капитальни ремонт ераш. Из ремонт еча цеха коллектив пачхьалкхен шера плани тІаийна социалистически декхараш тІеххоачашдир. Болх бе йолалийтар хьалха бола ца бен латтте 16 скважин, планаш йолалийта езаш хинар 11 скважина мара йоацача.

Планированен экономически стимулированен кердача системагІа тха мехкдаьтта промыслови управлене коллективо болх бу кхо шу дІадод. Кердача системагІа бола бара цу юкъагІа йоккха опыт IомаьлаьйІ тха коллективо. Экономически реформа овдантара дена хийцар къахьегама производственни отношенеш. ХІара болхлочо хьинар ца кхаден дикагІа къахьег. Массадола хІаман хьон бе гІерт, пачхьалкхен плана кхоачашъеча дикагІа дакъа лоца гІерт. Производственни фонда эффективность лакхьяра чурга резерваш дилаьлайна-йайбу.

Экономически реформах тха упра[illegible] бен хилярах [illegible] шера пачхьалкхена [illegible] пайда бар бахьан [illegible] фонде [illegible] миллион 73 эзар сом да. Цул материальни фонде дІадахад 501 эзар сом. Мехкдаьттен газ аккхара бетта план [illegible] ярах, пуйта дІабода [illegible] лохбарах хІара бетта болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гІулахкерча хана премешта тел цу фондера ахча.

Социально-культурни мероприятеш гІиллаш хьальера фондех хІаийнар 412 эзар сом дар. Цул [illegible] берий комбинат [illegible] моттиг йола яла, [illegible] латт 70 [illegible] чубаха цІенош. Иштта дІаухийт из фондера ахча мехкдаьттахой могашале доалара, уж санаторешка, салоІача шенношка ахийтара, цар культурно-бытовой хьалаш тоалара. ХІаьта производстве дегІайоалайра йолча кхоалагІча фонде кхаьчар 100 эзар сом дар. Цул чоах хьайир капитальни гІишлош, Iалашйир эшаш йола оборудовани, лаьтйир бодд беш объектай монпостаж, дегІайоалайир цхьа бола производстваш.

Тха мехкдаьтта промыслови управлени кердача системагІа бахь бе йолалаьнчулла тІехьагІа болхлой, инженерно-технически болхлой лаьцн 13,4 процент лакхденнад, хІаьта къахьегама овсарле 50 процент совгІа лакхъеннай. Управлене предприятеш рентабельноста боарам дІадахад лаьрхІачул 4,7 процент лакхбеннаб.

Пачхьалкхена духхагІа пайда бара дизаш даькъа лоаш хІара промыслерча, участкерча рационализатораша. ДІадахача цхьан шера кхоаь электроэнерги 3 миллионаш 796 эзар киловатт-сахьат да, хІаьта производствана юкъейихьар 338 рационализаторски предложени. Цар пачхьалкхена баь пайда 312 эзар сом бар. Из хул лаьрхІачул шоана дукхагІа.

Иштта къахьегача мехкдаьтта промыслови управлене мехкдаьттахошта шу чакхдаьннайча тІехьагІа кхойтталагІа дахча алапена лаьрхІа денна ахча 278 эзар сом дар. 1966 шера денна 100 эзар сом мара доацача. Цхьабакъда, кердача системагІа бола беча хана къахьегама дисциплина телхаерашта, вешта аьча прогулаш ерашта, керта беабу малараш мелараша, харцахьа ледарашта цу ахчагІа алапи лаь. Иштта бирех хилар сакха 40 болхло, хІаьта бІарча ахча ца хуш сисар 69 болхло.

Кердача системагІа бола беча хана тха управлене балха юкъе цхьадола кхоачамбоацараш а хийденнад. Цу кердача системага яьккхаш кІоарга тоххама бурудеттача контора коллектив. Бурув тохара шера план 80,5 процент мара кхоачашъяьнзар, хІана гІишлош-монтажни управлене коллективо из план 92,2 процент мара кхоачашъяьйзар. Из болх тоабара управлене чу шех йоагІа предприятеш кердача системага аха ейа.

Дукха балхаш цу мехкдаьтта-промыслови управленега бойла [illegible] квалифицированна [illegible] балха гонзал Iомаяра. Сохха тайп-тайпара балха гонзалаш Iомайир 104 саг, хІаьта [illegible] 1002 болхлочо, инженерно-технически, гІулакхерча наха 37 дакъагІа гонзал Iомаьлай.

Кердача системе сошъяьккха бойна пайда а шйбаг, Iалашя [illegible] тІа къахьегам вІаштІехь а боакхаш пятилетка дикагІача шера плана социалистически декхараш хаза хьалха кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьега дерхІ мехкдаьттахоша.

А. ЗУБОВ,
«Старогрознефть» НПУ [illegible].

Цкъа хьалхо [illegible] Совхозе. ХІакхора а урагІахах латтадай [illegible] гІаноряц. Шо [illegible] сага [illegible] хІо да норда [illegible].

М. Григоренко сурт.
ТАСС фотохроника.

Украински художникаш — венгре

ЧоагІа да Закарпатски областа художникий къулбехьарин Венгре хаетон гонзаен [illegible] гІулакхь латтабІал. Соаьха чІоагІа исакен чакхьйлар Ужгородски областной художественни музее хьокха отталь хинна къулбехьан Венгра художникий произведенеш. Цу хана юкъейир Закарпатски художникашна шоай экспозици Хайдусобосурмей ахача венгерски городе йоахийтнагІа.

Дукха за йоаншаш закарпатски художникашна кхаьйнар живопись, скульптура, графика 77 произведени. Царна юкъе да Украина изобразительни искусства тІехьбаьнча болхлойча говзанчий — Советски Союза халкъа художника — Бакший Иосифа, халкъа художника Коцкий Антона, республикий заслуженни деятеля Свида Василе, Гию Гаврила, кхычар — картинаш.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

Казахстана къаьнара вулканаш

Хьажа йешар цІерача дуаьльача лоаний мехка вут Казахски Iилмий Академе геологически музея экспоната. Укхаза хьайийлай къаьнарча вулканизмана хетаь къаьстта раздел.

Шедденача тоххамийн кхера кнннача оакъарен дукха тайп-тайпара гаргаш а Центральни Казахстана витринашка хьокха оттаь. Тахан шаьра хетача цу территоре тІа миллионаш шераш хьалха дукха вулканаш хиннай. Иштта сакъердане я геологаша Тянь-Шана лоамашкара музее енача вулканически сийлача кхертий образеци а. Уж а кхераш [illegible] вулканий кратерашкара аракхессача лаьвачара юха шеллъеннача [illegible].

[illegible] цІасте, [illegible] хьахиннача сера, лоам, кхыча пайданеча оахалий образецаш. Уж ерригаш а къаьнарча магматизма белгалонашца йовзенна я. Лаьттан чениш тохкарашна уж ешай Казахстане къаьнарча вулканашта юкъе хьайийллача тайп-тайпара оцхалаш йоахача моттигашкара.

Илья ПАРЕЦКИЙ.
(АПН).

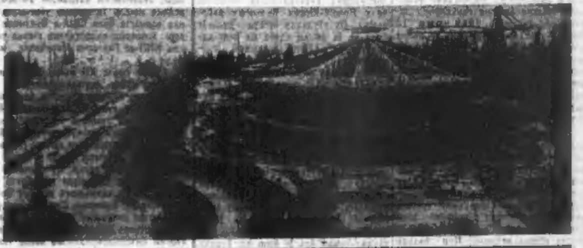

ЮРТА ГІИШЛОШЪЕЧА

ХІАНЗ Нохч-ГІалгІай АССР хІара юрта хІана да дана хьалъе гІиллош. Шерагара шерара тоалу, хазлу юрт.

Революцей хиннаеч [illegible] тІамах хІана дахар тоаллаш юрта Шатое. ХІанз шоаш вІаштІара дь цІенош [illegible] районни [illegible] дІаеттай из Советски аха юрт. Хьалха [illegible] Дагтъяш, библиотека, [illegible] хьаза а фух хоий а хилар бахача наха. ХІанз цу юрта 600 бер деша дагІа кхоаш вІаштІехье 8-40 школе, доккха культура ЦІа да. Аргуна капитальни тІий тиллад, асфальт йиллха улишаш, тротуараш я.

Шерра лаьрна ула йоахка АтагІе. Докхаха де хІана, до иште бахача кьхха а. Саг цІамогаш хилча дарба де больница я, книжка доша безам оттачунна кхоъ библиотека я, кинофильмага хьажа безам хилча культура ЦІа да, школа-интернат, берий бешаш, ясли я.

Вай республике укх тІеххьарча хана хьаьхиннай керда шт город — Ваарашн Аргуни.

Иштта дола масалош, дукха да. Юрт городa хьалашка кхоачийтаман уж гаргаш аьна КПСС XXIII-ча съезда отталь доккха декхар кхоачашдеш хилара чоаш де йиш йолаш я ерригача юрта [illegible].

Юрта гІиллош хьалъеча доккха [illegible] гІиллошъю управленеш [illegible]. Цар шоаита тІаийнар дукха гІиш[illegible] Цу [illegible] 4,5 [illegible] сом [illegible] шера [illegible] сом хургба. Къахьегама овсарле укх тІеххьарча кхаь шера юкъера лаьрхІача 27 процент лакхъеннай, хІаьта сметни мьахал 4—5 процент лахбеннаб хьалъеча объекташка дІабоза мах. Из бахьан долаш колхозашта юкъерча гІиллошъеча управленешна рентабельно болхаш дар. 1968 шера цар 200 эзар сом пайда бир.

Болх къаьстта дика бу Грозненски МСУ (начальник нов. В. И. Лобанцов), дІа-иза лелача механизированни колонне (начальник нов. И. И. Петренко) коллективашна.

Объединене гІишлошъеча организацей соть шерлуш я. 1966 шера республике кхо МСУ шера яцар, хІанз кхоъ я, цІенош дІоахду устройствой, вентиляци, чухнахьара кхеа[illegible] инструменташ, технологически оборудовани оттаеш йола ПМК а я.

Йоккхий тешали йолаш дола дена балхаш дика а рентабельно а долалеш де йиш хилар объединене тоттанга дика юрта гІиллош хьальяю масторкаш хилар йахьаш долаш. Сунженски МСУ сий деш, лоархІаш ва (бригадир К. Макарян, шилар Подберезный, штукатур Т. Петраш, столяр А. Комаров. Грозненски МСУ дика къахьеташ ба гІишлошъерий комплексни бригадера И. Бовинсовка, плотник И. Зенцов, сварщик И. Хрусталев, слесараш А. Тоненин, И. Мацук, хІаьта Шелковски МСУ каменщикаш В. Овчаров, П. Гаянин.

МСУ-ни ПМК-ни партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш коллективашта уж производстваш хилара уйла чуйоссаю, техническа программа, планаш хаза хьалха кхоачашдара тІехьара цар къевсам шербу. Дикка айбаьб ерригача производственно-технически обществени организацеш болх.

Укх тІеххьарча [illegible] балхаш [illegible] лаш, наха чубаха цІенош, берий учреждениеш, юртбоахама продукцеш [illegible] бу. Укх тІеххьарча 3 шера хьалъеча объектех 80—83 процентга дика а тІехдика а мах баьб.

ХІара колхозе массехк объекташка болх бу оаха. Колхозашта юкъерча гІишлошъеча управленешна аьтех юрта гІишлошъяра индустриализаци яра. Из дара хаддаш шор а ц, чІоагІ а ю производственни база, кхоачамхилал гІишлошъю материаллаши конструкцеши хургІолаш. Хьалоаргъа вай Грозненски МСУ. Укхаза я шера 1 эзар м³ аьшкабетона изделени полигон, 10 эзар м³ кхера боаккха карьер, 1260 м² столярни изделенеш кийчъю механизированни цех. Отходех хІамаш еІга вІаштІехьдаьккхад. Царех хьаду колхозашта эша тарни уллаш, баьцадараш чудехха эша яьшкаш, драника, штакетник, кхычараш.

Сунженски районе дукха дІайоахийт моттигера гІишлошъю материалаш. Къаьстта дукха эш цонаш деттача материалаш, хІаьта кирпичий заводаш гаьна я. Цигара кирпичаш хьайга цул яьха 60 процент дІадода. ГІишлош во а кхоачам боацаш а Iалашаю кирпичашкаьца. Цудухьа Сунженски МСУ, кхыча МСУ-ша а санна, ловаш кхергІоех дотт[illegible] [illegible].

Шера из бахьан долаш 1,5 миллион кирпичий кхойир оаха, хІаьта кийча латтаргІоалаш бригадашта болх а хилийтар.

Лоацача хана дика производственни база хьайир Шелковски МСУ-с а. Укх тІеххьарча хана тоалуй кирпичашкий заводаш, кхы тІа хьалдьад кирпичашка йокъаю старак. Дика кийчъяь столярни цех я, лаьхтсеІоалаш латт аьшкабетона изделеш ю лелитош.

Шелковской районерча Каргалиновски ахача станице шера 12 миллион кирпичаш ергІола завод хьалъяра проект оттаеш я. Укх шера цунга юха кергда МСУ.

Кхоане дагаехача юрта хьалъеча гІишлошка деше уйла яйт. Хаза цІенох юрта гІишлош хьалъяра бола бизов индустриальни лаьрха тІа баьккхар. Из ле лоархІаш йолча тха МСУ-ш гІерт производственни болаш шерье, бахьа из гІулакх юкъа уж хьалъяра хІара шера дукхагІа яйла луш дола предметаш кІоанга телаш хилара, хІаьта иштта шаш [illegible]удовани и ца хилара, эттара хьалха аьшкабетона изделеш ераш а болаш.

КІезига лоархІам болаш дац МСУ-ш моттигерча гІишлошъеча материалашка Iалашлъяр. Къаьстта ве латт шорта хаь клачйитара гІулакх, [illegible] МССР юрта боахама министерства ЛЭК-е хила йоагІачех [illegible] раллаш.

ХІана юрта дукха [illegible] иштта, [illegible] гІишлош хьалъеча декхар [illegible] хьакъеха [illegible] ткоех, юрта гІишлош хьалъерех, тийша да. Бахьда цхьадола доллаш тха тхоай къевстане йоаш йоалаш ца. Масала, объект хьалхе дикагІйола моттиг къевстар. Из гІулакх вай республике ледара латт. Из бахьан долаш централизни усадьба хьалъяра проект йолаш цхьаккха колхоз ц. 38 эзар м³ аьшкабетона изделеш ергІола заводи 50 эзар м³ хьуна материала ергІола комбинати йолаш участок къевстие лаьрхІар оаха. Без бутт дІабаьннаб из моттиг къевстаьш ца йоалаш тхо леха, проектировани елга севцаду цу гІулакхо.

Халонаш ниепсуцушехъа а, тха гІишлошъерашна цхьадоль толамаш даьхад. Бакъда тахан дечох кхоана кхочан хургбац. Цудуха оаха бергбига шиз тІабрхийе чурча торонех бизза пайда эцарех юрта гІишлош хьадбе аьнна тхоаита хьалханна оттадь декхараш кхоачашдараш.

Ленина юбилейна кийча еш дола гІулакхана йиш хулийтарга ерригача коллективага а цуи хІара члената а юрта гІишлош хьалъяра шераш ихе шерац йола планаш толамца кхоачашде.

Н. ГЛАДИЛИН,
«Чечингушмелиоводстрой» объединене [illegible].

Нарсаш этара хьалха хьаллаш [illegible] шера Сунженски района «Победа» ахача колхозе. Уж кхоара № 1 йолча баьцаддарийн кхедеча бригаде хьахьарчех са доагІача моллана тІера [illegible] а йолаш 8 теплица, кхоачамхилал органически удобренеш [illegible] къеостайир. Теплицашка хьажартга а хьувкъама план тІеххоачашъярах, аланеш совгІа кхы тІаденнача цуна а дІалахар юкъе а делаш деррига дІалахар 28518

БАЬЦАДААРАШТА ЛАЬРХІА ХЬАЛЪЮ

[illegible] еш, хІаьта продукци ехача [illegible] 79997 сом. Хьайбашка [illegible] 11479 сом [illegible]. Баьцаддаркха [illegible] укхаза хьалха хьайбаш 23538 килограмм нарсаш кхачар, хІаьта ерригга хьаьльина нарсаш 394 центнер яр. Гектара тІара хьаьлина нарсаш 990 центнер яр!

Дика къахьийгар теплицашка болх беш хиннача Н. Геронимехс, А. Белякова, Т. Алботаеевс, кхычар. Агротехника ерригга бекъошаш а лелаеш бола барах теплицашка [illegible] 139 [illegible] нарсаш чуера [illegible] ца балхаш деш [illegible] кхы тІа 1108 сом [illegible].

Укх шера кхы а 12 теплицаш [illegible] хьайоален геттара хьалха хьайоален нарсаш кхеергІолаш. Огородникашта йовкъестал дега ба кхакка болх беча цхьоалгІча, шоалгІча бригадашкара. № 4 йолча тракторни бригадера механизатораш халача балхашта механизаци еча бригадера слесараш [illegible].

12 теплица хьалъяра беррига болх шоашта дІатІаийнаб цар.

Шай заданеш дика кхочашъю слесараш сварщикаш бола комсомольцаша Подгубне Михаила, Широв Юре, Никитин Петре, кхычар.

— ЦхьоалгІча шоалгІча тракторно-полеводчески бригадий коллективашна декхар тІаийнар 5 теплица хьалъергІолаш, — ала дуц механика М. С. Агарков. — ШоалгІа теплица хьалъергья № 4 йолча тракторни бригада коллективо. Теплицаш хьалъеш боахкарашта юкъе кхь этай 20 февраль тІаккхачаенна теплицаш дика хьалъе ахара. Цу юкъе хьалхара моттигаш лаьрхІашта 200 сом 100 сом а делаш йола ахчан премеш хьаьяй. Царна юкъе хІана хьалха латт хІамехьа 2 теплица хьалъяь шоалгІча тракторно-полеводчески бригада коллектив. Бакьда, вож коллективаш а цунна тІехьа йоагІа.

Теплицаш хьалъеш волча хІарле дика кхеташ бола чекхеш дикеи чакхбаккха бешага, иштта укх доьлагІча шера къахьегамхоша дукха хьалха хьабола нарсаш кхера огородник[illegible].

Ф. [illegible].

Тхога ЯЗДУ

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА...

В. И. Ленина 100 шу дузача «биле» сийна социалистически яхье а бьхка цхьаш тIаьйца декхараш сийлахьчу кхочушдеш бу республикан кооператораш. ДIадахача шера 4-чу квартала балха итогаш а яь котъьнечу кооперативан организацешна еша [illegible] дийнад.

Российски потребительски союзо госторговлен потребкооперацен балхлой профсоюза Центральни Комитетан карара кара тела ЦIе байракх елла Нохчийчоьнан потребительски кооперацена. Цул совгIа 2 эзар сом ахчан преми а елла. Респотребсоюзан госторговлен, потребкооперацен, балхлой профсоюза обкоман карара кара тела ЦIе байракх а 1500 сом ахчан преми а елла Шела района кооператорашна.

Цу шина а района потребкооперацен дукхачу белхалошна респотребсоюза а госторговлен потребкооперацен балхлой профсоюза обкомо а Сийлен грамоташ елла.

В. СЕРГЕЕВ.

ОБОРУДОВАНЕХ ПАЙДА ЭЦАШ

Пятилетка дийнадIIча шера кхьхарна бетта план толлаш кхочушйина № 2 йолча Новогрозненски теплоэлектроцентрала коллективо. Январь бетта электроэнерги яккхара план 101,5 проценти йовзал дIаьхийтара план 110 проценти кхочушйина. Дукхьал цу цхьан бетта кхьдам деагор 695 тонн а.

Дикаш [illegible] болх бен а котельни, турбинин, электрически цехийн коллективаш. Цига социалистически яхье хьалха латт И. Толмачев, В. Гоголев керте латта бригадаш, турбинийн котлайн машинисташ Незнушкин, Бочкарев, Еременко, электрослесараш - прибористаш Степличенко, Гудков, кхьйбараш.

Х. СУРУДЖАНИ,

«Грозэнерго» оператор.

ЖУРНАЛА

аргIанара номер

Февраль арадаьлча «Сельские зори» цIе йолча журнала тIе кепатехнийн специализированни болхаший балха практика, производство вIаштIехьъ яккхара прогрессивни формаш [illegible] йолча статьяш, корреспонденцийн йоккха подборка. Белгородски колхозхошен [illegible] болхлошен [illegible] дIадолийна [illegible] [illegible] областа болхашен специализаци [illegible] балхаш. Белгородски хIинцалерн [illegible] «Бекхам [illegible]» цIе йолча передовой тIе. Цул совнахь «[illegible]» специализацен журнала [illegible] [illegible] а юртбоахама органийн куьзалей лерна чулацам болу статьяш. Митта журнала аргIанара тIе кепатехийна Ветеринарни болхахошна специализированни юкъалошна [illegible] болу статьяш, корреспонденцеш.

[illegible] Воронежски обкома юртбоахама отдела заведующи А. Казьмин [illegible] чулацам болу статья. Цу тIе [illegible] хиначул тIеххьагIа областо [illegible].

[illegible]

[illegible] болхама Iилма-талама института Iилманча болхахо Е. [illegible] статья а журнала тIе. ЧIогIа хаам тIера дош дуна ю: фийг бела культураш кхеди хьалаш Нохч-ГIалгIайчоьнан Дагестанан юртбоахама къахьегамхошна чIогIа доьрхIаме гIулакх да из. хIана аьлча из бела латташ дуьхьа кхеду вай, къаьстта тураьтIа дув кIа.

Колхоз, совхоз, [illegible] дакхачу [illegible] лара тIа бешкара-кхай [illegible] [illegible] йолча хана хала хул болхаший кулгалхошта. Цу хаттара [illegible] [illegible] Ростовски областа [illegible] сIерагIча колхоз [illegible] И. Мироненко, цу колхоза [illegible] [illegible] Ф. Локтионова, [illegible] [illegible] В. [illegible] статья тIа.

ХIана [illegible] Цхьаболан Нохч-ГIалгIайчоьнан [illegible] гIерш сIа мегаргья. [illegible] [illegible] хоаргга «[illegible] цу сельско-[illegible]» цIе [illegible] В. [illegible] статья йийшьчоь.

[illegible] тIа хIоаном он юртбоахама [illegible] практика [illegible] [illegible] сантерна статьяш корреспонденцеш.

С. [illegible],

журналан [illegible].

Турпалхо — къахьегама вахте

1941—1945 шерашка немцойн [illegible] дуьхьал латтабьча Даймехка тIем тIа дакъа лоацаш хинав Семиков Семен Андреевич. Харьковна лаьттача тIем тIа хана чов а хилар вунна. Вайрачух тIехьагIа Новороссийскенна юхе тIом барах «Красная звезда» яха орден елар Семиковна. Хьансара Даьхе бахьан моай синон кхо ца деш немецки фашисташта дукхьа дайра дийтарех ва Семиков Семен Андреевич. Город Нальчик немцашкара мукьалакханаш хиннача тIем тIа когах [illegible] Семиков, дорба ца кулаш кег дIабаьккхар. ТIом йистебаьнначул тIехьагIа ше пенсионер вол хIаштехьа салаIа ваханзар иов. Семиков. Предприятецца болхлой хилар. Грознески теплоавакни долле вара из, бахха дIаэха ср аьна. Шийна кхо ца бена хьнаара къахьег Семиков. Ше болх бу моттиг цIаьна лоаттаь ца. Кхыча хьокхан а толан ... [illegible] къахьегама Семикова «Коммунистически къахьегама ударник» нии вах бIаь шу дезара сийна къахьегама [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Семиков. Дукха [illegible] Сийлен грамоташ аь... Даьхенца, балхана дукха дIадоладо да пуи вахар.

Укх деношка пен. Семикова 50 шу [illegible] [illegible] собрание [illegible] администраце бIаргал кхайккир, [illegible] [illegible] иов. [illegible].

Т. [illegible].

ХИЙ ДЕХКА ЛАЬТТАШ ДУКХАГIА ДА

В. И. Ленина хаддаьа йоакхо еш хиннай юртбоахам делаабалабара денай. Из шIенхашта тIаахкхийтаб юрта боахама кулгалхой а специалисташ а тоькам хьалтанитта хий декара.

Дукха болхаш даьд мехха хий декка лаьттам мердара. Из гуш да тха районага хьежача а.

Хоан ма дий МалгIабика районера Алханчурта дукь тIоадал кIезига йола хоха хилар. Цу декъача лаьтташка Терка тIара хий кхачийта хьаль да хIана республикай юкъара Алханчуртски канал. МалгIабика района «Кавказ» яхача колхоза 1800 гектар хулача лаьтта цу цанала чура хий доагIаргдалеш пачхьалкхен чотах хий декха сеть йилла план оттаьй. Цулох 1968 шу чакхдолаш колхозага дIакхачай 585 гектара тIа хий хулаш йола сеть, тIаьта 1970 шу чакхдолаш хьа е из бола бе йолайоалийтаргь ерриге сеть. ТIаккха МалгIабика района колхозаш совхозашкех хий дехкаш 2340 гектар лаьтта хургда. Белгалдаккха деза, 1800 гектар хулача лаьтта хий декка кхайна сеть ярал совгIа, цал бохаш хий детташ йола 30 трактор цу колхоза пачхьалкхено. Практика хьахьокх, юрта боахам моллагIча кхьча хаькъага дIадохийтачул сихагIа хий декарга дIадахийтар мохаметтаоттам хилар. БоарамагIа тIоадал йолча хий ца дехкача лаьтта дийнача 50 проценти декъача лаьтта дийнача шоахен дукхагIа хьувьт дIадийнар хий декхача лаьтта.

Хий декхача лаьтта культураш хьалкхееча боккха доархIам болаш да агротехника нийса лелаяр, органически удобренеш лахар, моср дIадоккхар. Укказа белгалдаккха деза агротехника дIаелаш цел дар хьачададача мара хий декхачь лаьттах пайда ца болаш хилар.

1962 шера 1100 гектар гарта хий декха лаьтта долча «Кавказ» яхача колхоза «Ингушский» [illegible] хоаен чIоагIа къахьега деза цу тIара бина пайда чубара. Из де йиш яц хий декхача лаьтта торенех неминуемо пайда ца кIирача. 585 гектар лаьтта хий хулача къайкача сеташ хий деттача 7 тракторах дортIа пайда эцара хIанзо а из бола бергбода бригада вIашагIйоала а хий детта установкаш йолча тракторашта трактористаш поливальщикаш лаха а бола «Кавказ» колхозо.

Укх шера цу болхашь хий дехкача лаьттах 300 гектар совгIа дар хIинхо дIалоац, кхедисача лаьтта лаьтта, силоса лаьрдIа хьажкIаш, баьцдарараш дIадутургда.

ХьажкIаш лелара МалгIабика йоахаманашка хIанзо а [illegible] 36 механизированн[illegible] а, царах 6 хий декха[illegible] [illegible] [illegible] хургья.

Трактора[illegible] [illegible] сиэнах бух байтара ра[illegible] колхозен совхоз[illegible] курсашка [illegible] [illegible] трактористаш [illegible].

Массанена [illegible] хий, хий декхача лаьтта [illegible] декхача лахай тIа йоххачул шо[illegible] дукхагIа [illegible] минеральни удобрен[illegible] елла, Цудула болхаший [illegible] хIинзесхьа [illegible] кхачаш [illegible] ел уж.

1969 [illegible] 1 [illegible] [illegible] «Кавказ» яхача колхозо «Ингушский» совхозо 14000 тонн кхо[illegible] лал [illegible]. БIаьстэ дIос[illegible] еррига[illegible] 1-чу [illegible] класс[illegible] фу [illegible].

В. И. Ленин ваь 100 шу дезара сийна укх шера тха района къахьегамхоша декхар тIадийна хий декхача лаьтта гектар тIара 30 — 35 центнер хлата. Фуалтьяьха хьажкIаш 40—45 центнер, шекара свекла 300—350 центнер, баьцдарараш 200—250 центнер якха аьнна. Из декхар кхоачашдара къахьегамхоша хьарзIад укх шера 800 гектар хулача лаьтта тIоадал сошеш боахаш да, дерригача хий декхача лаьтта 2—3-за вегетационни хий доаккха, хIара гектара тIа 8 центнерал кIезигагIа доаш минеральни удобренеш яха, [illegible] комплексни агротехнически [illegible] ерригача участкашка нийса [illegible].

А. ДАСИЕВ,

[illegible] района производ[illegible] управлене [illegible] [illegible].

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ БЕЛГАЛБАЬБ

Дукха ца а Нальсарера хьайбаш лелалераш моай боахаш хоабе, хугь кхзбалийта, пайда дукхагIа хургбалча тайпара из лелабе гIерта. ХIаьта а кIезига дераш яц цу «гIоутарех». ЦаI ферма ца районе продукцега дIадахийтача совдоакхаш, пайда луш. Митта мара кхоачашъяш [illegible] [illegible] [illegible], социалистически декхараш [illegible] а деаш.

Баьлеша дукха да. Царех керттераш ю фермашка моай болх боаш бола дика организатораш, специалисташ кIезига хилар. Доахан боахашь кIезига кхача партийни эланаш а, хIана аьлча укхаза болх беш бола коммунисташ дагорбо вечча ваI, ...залажо а сана вов.

Цу гIулакхий уйла еш ба производствени управлене кулгалхой, специалисташ, КПСС райкоме, райисполкоме. Из боахам [illegible] [illegible] даха, фермашка гIулакхаш организаца шIенхашта сарцагIбалл даза ба укхаза чакхъесте хIама, хIаьта аьлча В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] гIаш а хIаьа цакъабахийтр [illegible] [illegible] декхача делалераш.

ХIана укхаза хала гIертачь кертерча нахьъчех цаI ба — специалисташ [illegible]. Цу гIулакхи [illegible] даь хIаьаш а да, бокъонца из специалисташ 1975 шера чакхдаьнна мара [illegible] ца дерзе [illegible].

Хьайба [illegible] доахан, чуоттадаь кхоабо хьайбаш, Iаьсий цхьан ферме хургдоала гIулакх вIаштIехьдаккхаш [illegible].

«Назрановский» совхоза Аьтте-Юртара кьга, Нальсар-Кертера цаIи — цу ферма хIаьачуа тIехьагIа деттаа доахан 6 бутт баланне даха Iаьсийа лалакаш хургья. Ялх бутт баьннача чIогIагIа цхь цу ферме дусаргдаш се Iаьсий. Ший лаьрхIча моттиге «Тибе-хи» тIа уж бутIа дахкалда [illegible] а кхаьбе цул тIехьагIа ферме [illegible] уж.

ХIаьта сиргIаш ялх бутт баьннача цу фермашкара кхигIорцьа «Свинохоз» [illegible]. Укхазара дукха лаьрхIа [illegible] [illegible] уж.

ХIаьта а цар дукхача дукках тоьлам хургбаш совхоз. Дукхьал дукха хьайбаш кхедеш а уж кхобаш а бола къаьстта ферма вIашагIъяьллай укхаза. ХIанз 140 бежан да цу чу. Абердино-ангусски яхача породах бола из бутIа а ийшай.

Митта цо-цо хаьанча, породашца хьежкха къаьст-къаьста кIезига хьайбаш района хIача совхозашка а.

«Октябра 40 шу» яха совхоз чуоттадаь хьайбаш [illegible] хургья. Цуна моай хьайбаш дIогорга МалгIабика [illegible] «[illegible]» совхоза Ачхой-Марталерча боахамашка.

«Знаменский» совхоза отделене СурхотIен Iаьлий-Юртен хьунашта юхе яда. Цаь кхаал [illegible] [illegible] доаладе шортта моттигаш а. Цулуьна цу шин отделене дотта доахан [illegible] вIаштIехьаьаккхад, хIаьта Экажкъаьнгий-Юртара отделене шинараш кхедорган ферма вIашагIъяьлай.

Нальсарен районе сана из дола пайдане моттигаш кIезига я республике. ХIаьта а хIана дукха дац уж укхаза — 4000 совгIа устагIа мара. 1970 шера 10000 уж дIакхочийтаргдоала гIулакх вIаштIехьдаккха доладьа укхаза. Тушински фуа из леладе Iоамбала болайоккхаб напсархой хIама. ХIана аьлча лоамалара кхаьлаш [illegible] далур да уж. ХIаьта тха лоамашка баха йийна а ца ...аш моай моттигаш шортта из [illegible] шера.

Из специалисташ яра дIадоладаб [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дац. Боалашаш экономисташ, плановикаш, экономически анализа совотта цу хьаьтехьа болх бе йоалаейнай, дагабуйла уж доаьна лелалераш, беседаш ю. Атта болх бац из.

А. [illegible],

[illegible] производствени управленен керттера [illegible].

БРИГАДА ТОЛАМАШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дезара [illegible] нагъабакаб моай бр[illegible] [illegible] тIаьбаьйна къахьегам [illegible] бригадера къахьегамхой.

[illegible] цхьоалагIча [illegible] лелалеча тракторни бригаде кхоь зиена я. Царех цхьанне шекара свекла [illegible] [illegible] [illegible] а [illegible] [illegible] гIIе цIи гилуараш кхетт баьцдараш лелалеш я [illegible] дагIъар.

Шаддача шера тха бригаде дIайийра кхьтаца бIаь гектар шекара свекла баьцдараш, доакъара лаьрхIа 150 гектара тIа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] шера [illegible] [illegible] [illegible] тIаьала боьлаш, 30 гектара тIа гилуараш, 670 гектара тIа [illegible] [illegible] [illegible] 50 [illegible] хIара гилуаргаш [illegible] [illegible] [illegible] тха бригаде [illegible] [illegible] [illegible] кхоачаьлий, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] бола бар бригадерча къахьегамхоша.

Ялак чуийнача гучальлар цар хьийна [illegible] [illegible] [illegible]. ХIара гектара тIара планагIа 200 центнер йолча 250 центнер шекара свекла, [illegible] 200 центнер [illegible] 21 центнер [illegible], планагIа 12 центнер йолча 12,7 гилуаргаш, планагIа 150 центнер йолча 180 центнер [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] чуийнар тха бригадера къахьегамхоша.

ГуIрайча кхаьнеаш ханг чуийна лаьнечул тIехьагIа, В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача деша вакъаболаш кара социалистически декхараш тIадийнар бригада. Митта, ших-тIалагIа февраль тIакхачалехьа бригаде болаш йола техника тоеш дIаоттое, дIайийнача культурай хIара гектара тIара хьуаккъаш чуйна, масала: кIа — планагIа 20 центнер йолча социалистически декхарех чуина лаьрхIад 30 центнер, шекара свекла — планагIа 200 центнер йолча 350 центнер, [illegible] — планагIа 12 центнер йолча 18 центнер, горох — планагIа 13 центнер йолча 15 центнер, моттта кхьираш.

В. И. Ленин ваь 100 шу дезара сийлена нахьаболара тIаьйна социалистически декхараш кхоачашдара хIанзале лоарбена бола баьб тха бригаде. Митта, дукха аьттув боалийташ йола предшественникаш хиннача дIадийнад 380 гектара тIа гуроаь, цул кIа, 100 гектара тIа горох, 350 гектара тIа хьажкIаш, кхьанна бIаь гектара тIа шекара свекла, гилуаргаш, доакъара лаьрхIа кIа.

Доакъара лаьрхIа доацаш кIа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Цаааленхьа 846 гектара тIара [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] тха хий детташ йола цхьа установка мара йоацалга. Из цхьан дийнахь 12—13 гектара хий хоха а, тха бригаде дукха моттигаш тха хоахьегамхай [illegible]. Цулташа хий тота дезаш. Шоашта хамета къахьийтача а цхьан дийнахь 1.5—2 гектара тIа мара хий тохалац бола лоашта. Цул совгIа цар теха хий, хий тухача установкаш тохачул оалагIа хул.

Дукха тха а тхо воь дьха дьлиш. Зайь сахлашехьа а хIара гектара тIа 1.5 центнер минеральни удобренеш органически [illegible] [illegible], 3000 тонн удобренеш тесса дьалиаш тхо. ХIанза, планах кхашка яха сараш 4000 тонн мара яцар. Шелтаниа кийча еш, моай норинц тIеккхоачашьеш. Дика къахьийтар трактористаш Садулладжиев Iалдал - Хариза, Элиев Джалала, хий детташ Закаев Бадрудина, Талиев Рукьмана.

С. ИСРАИЛОВ,

«Советская Россия» яхача колхоза комплексни бригада бригадир.

ДЕКХАРАШ МИШТА КХОАЧАШДУ

[illegible] района [illegible] [illegible] колхоза [illegible] [illegible] правленен [illegible] шера [illegible] [illegible] [illegible] юртбоахама продукцеш дукхагIа яккхара [illegible]. Уж кхоачашьеш ба хIанна колхозхой. Цу тIехь цхьаболча толамаш а даьхад цар.

Укх пятилетка кхаь шера даьккха плат 3 процент тIаьхийтад, кхоша — 54 процент, кулх — 6,5 процент, шура — 19, тха — 21 процент. Кхаь шера доалаш — 200 шерга, царна дотта доахан 76 ету а болаш, тIаьхийтад.

Цхьабакъа Мейжинске кIерагIча колхозе IаламдаьдаIаш юртбоахама продукции яккхара [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 30 проценти [illegible] [illegible] 25 проценти. [illegible] [illegible] шера лаьрхIача [illegible] [illegible] [illegible]. Цул керттера бахьан да ялата культурай хьувикъаь лоха хилар. Масала, 1966 шера гектара тIара 8,9 центнер якха лерхIача 17,7 центнер шера яккханар, хIаьта 1968 шера 21,6 центнер якха лаьрхIача 18,6 центнер шера яаккхар.

Боккхий гIалаташ даьа хьайбашта доакъар кийчдеча. 1966 шера 1800 тонн планал кIезигагIа кийчйир йол, хIаьта 1967 шера 4 — 895 тонн. 1968 шера [illegible] йол кийчъяр план кхоачашъяьц. ХIара шера планах лерхIачул 2—2.5 эзар тонн кIезигагIа кийчьйъ силос, планах 10700 тонн йолла езаш 6042 тонн мара еллаяц из 1968 шера.

Колхозе пайда эцаш гIоаш доакъар дукхагIа хилийтара гуразна ялата — бобойн культураш доакъара дIаерах. моашача доакъара лаьрхIа хьажкIаш дIаерах. Колхозо кхоачашьяц органически минеральни удобренеш пайда эцара план, хий механически диллара чотах хий декхача лаьттаех пайда эцара лоархIам бац.

Кхашка кхо диллара пятилетка кхаь шера план кхоачашъяьц, хIаьта минеральни удобренеш пл[illegible] планах 2050 тонн йолча — 826 тонн. Керттерча средствой цхьан сома доаолIа 0.8 сом дьккхад, тIоаьна 1968 шера — 0.95 сом.

ХIара шера дукхагIа хул кагхозе тракторах. 1965 шера 920 гоара ийа бола трактор хинача метта 1968 шера 985 гоара хил бола трактор хилар. ТIаьта баьча бахкаяга дилача кIезигагIа бар болх. Нагаль сашш 1965 шера 15 гоара иш бола тракторо 460 гектар кIаьха, салаш дак даьл. 1968 шера 375 гектар мара даьнар, вошта аьича 75 гектар кIезигагIа, гектарага дIаламар 3 совагарен 08 кепигарен 4 совагаи 30 кепигарен кхоачай даххлеииад.

Из дерриге а тIаьхьеш боалаш затраташ яраи къахьегам керттера дакъа [illegible] цхьаьна де. Колхоза эллиги 1965 шерашь кийбелича 36 процент лакхленнад, хIаьта къахьегама оасаяле 20 процент лакхленнай, 8 сомаргара 6,5 соаьта кхоачаш цхьан - сага денна лаьрхIа.

Производства ерригача участкашка вIаштIехьабаьхача. къахьегама доархIам бола, болаша чура расчет нийсалойача Мечикенсе цIерагIча колхоза юртбоахама продукташ чIогIагIа дукхагIа яха йиш я.

Цахо эшта лата йиш ая цу боахамера гIулакхаш, производствени управлене цхьа выводаш е еза цу хьакъехьа.

Д. ТЕРЕНИН.

КПСС [illegible] райкома инструктор.

Тхога ЯЗДУ

Дунен тIа эггара къаьгагIа йола демократи

Миллионаш советски нах хоржамий урамаш йоаттIаргба 1969 шера 16 марта, моай голосаш Даьхен дикагIа болча къонахашех нехкаранен, Советски Iаьдала моттигерча органий депутаташ хургбараьта дIаьда.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце хьадаьча Советий Iаьдало — халкъан халкъа долчен Iаьдало — шерра тоаргаш хьайийлай пачхьалкхий, производствени, общественни гIулакхаши тIа доал деча къахьегамхоша дакъа лацара.

Советаш кIеарга халкъал доалаш хилар гуш да, уж хьахилара, вIашагIйоккара, цар гIулакхий шеррача демократизмах. Цхьаккха тайпа доазув уттадеш дац Советашка ду хоржамаш. Советски наха Советашка депутаташ хорж дерригIа хьадоатIача демократически хьисапагIа къайлагIа голосовани а еш, массане юкъарча, цхьатарарча, дуккьаларча бокъон лардо тIа.

Советски демократе хьалашка хоржамаш вIаштIехьдахара гIулакх дерриге а [illegible] бо доалар Партий боацараша цхьана ду хоржамаш Советски Союза Коммунистически парте.

Хоржамаш деча цхьаккха тайпа цензаш яц вайцига. 18 шерага кийчхалла ха хьинача хIара советски сага бокъо я кхаж тесса а пачхьалкхен Iаьдала органашка хоржа хила а. Къахьегамхоша Советашка хорж болклошта, колхозхошта, интеллигенцена юкъера моай дикагIа бола нахаш.

Нохч-ГIалгIай республика 1967 шера моттигерча Советий депутатала хержар 8630 саг. Царна юкъе КПСС членаш кандидаташ 3234 саг е 37 процент, парте боацараш 5406 саг е 63 процент, царех ВЛКСМ членаш 392 саг е 4,5 процент. Халкъе хоржараьта юкъе бар 60 процент гарта болхлойи колхозхойи.

Дукхача капиталистически мехкий Iаьдала органашка цхьаккха ваш е болхло а, е ахархо а. Парламенте болача наькъа тIа парна дукьала лакъки чоалхане, дукха лагIаш дола хоржамий система я. Цуцна къастта шабра хьагуш я ерига а шийна массадолча гIулакхашка а доал деча монополистически буржуазе хьашташ кхоачашдеш йолча буржуазни демократе харцо. Масала, Америке хоржамий системерча шийи «хестача демократоцаь» цхьана. 50 тайпара доазув уттаду. Цига теркалъа хьалтеро, образовани боаран, цу штате вахаш хьаьха ха, и кх. дI. Уж дерригIа доазош къахьегача наха эшь бехкар дукха уттадеш да.

Советски социалистически демократизмо кхалнаьхан къайна даьдех цхьатарра бокъонаш оттадай пачхьалкхен, боахама, культурни вахара дерригача доакъошка. Пачхьалкхен Iаьдала органашка деча хоржамашка дакъа лаца бокъо йолаш ба вайцига кхалнах. Уж хоржамашка кхаж тосеш хIанарал совгIа тIа-тIа дукхагIа Советий депутаташ хоржаш а ба.

Мехка моттигерча Советий 2045419 депутатах 87303 кхалсаг е беррнгача депутатех 46,2 процент Нохч-ГIалгIайчоьнан моттигерча Советий депутатала хержача 8630 сагах 3763 саг е 43,6 процент кхалнах ба.

Буржуазни пачхьалкхашкахь цхьатарра [illegible] дезаш политически вахара кхалнаха дакъа лацара дола [illegible] демократически нахь кьанина кхестадейга, хIана аьлча из пачхьалкхен гIулакхашка бола [illegible] эгара хьаьча къахьегамхой классех бола гIоаллехьа, чIоагIа политически вахара цар еш йола диякни. Дукхьа буржуазни пачхьалкхенашкахь бIаьхача хаха [illegible] бокъонаш бола кхинаб кхалнахь цхьаделча буржуазни мехкашка (Иран, Афганистан, Парагвай, Нордан, кхыдара) хьанагIа из царна хIана а [illegible] [illegible] хоржамаш бокъо.

Общественни пачхьалкхен вахара дерригача доакъошка цхьатарра бокъонаш я СССР дерригача халкъий. Цуга хьежжа массане а цхьатарра советски хоржамий бокъоно болаш хулийт расаген къамагеп ца хьежжа советски гражданаша пачхьалкхен Iаьдала органаш хоржача дакъа доаца. Из а пачхьалкхен Iаьдала гIулакхаш чакхдоахача къамий бокъонаш бокъонна цхьатарра хилара тешал деш йолча советски хоржамий система демократизма доархIамегIара белгало. Масала, вай республике моттигерча Советий депутаташта юкъе ба Нохч-ГIалгIай чу дахача дерригача 39 къаман викалаш. Цу даьше къаьстта белгалдоалаш да бахача наха керттера хала къамаша пачхьалкхен Iаьдала органашка керттера дакъа лоацаш хилар.

ХIаьта буржуазни [illegible] хоржамий система [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] эггара хьалха керте латтача къамий [illegible] [illegible] [illegible] Iалашдеш я. Бакъда, кхьбера империалистически пачхьалкхенашка формална хьалхайкаш [illegible] [illegible] наркаештий пайсто. [illegible] бакъда, практике масехо [illegible] хIинна хьовкайийн ийл [illegible] [illegible] из «нийбехэ». США бахача цхьа [illegible] миллионаш болча негрийха болча [illegible] акхагIча тайпара расини дискриминаци лоала, хIаьта дукхача дуккьаьча хана хоржамашта дакха хьалха доалаш метара хаувс уж тайпара цеьнаш пазенкуаьлаа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] террора [illegible] етвалина я.

Вайнахха харжартий демократи юкъе хьу хаина е дахи цу моттиге бахаш бола берриге граждана. [illegible] [illegible] йола моттиг хьаржартий мискан нантехь аравайча халкъан [illegible] [illegible] хулча дешел [illegible] [illegible] гIа кхуьпан вола [illegible] «Кхаж тесса бокъо йола удостоверени» ху, из дIальоала Советски Союза махагIча цхьато [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Цахо вол [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] баьцу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] буржуазни [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] хилар, Советски Iаьдал эггара демократически йолча буржуазни республикан [illegible] [illegible] демократичнегIа да.

Бахача наьха массови самодеятельни организацеш [illegible] [illegible] вIашагIъеттаьуи йола дара, моттига [illegible] [illegible] дIа дара [illegible] [illegible] юкъеоаш [illegible] [illegible] депутатий Советаш. Мехка Советий активана 23 миллион совгIа саг ва хIанз. Вай республикан [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] а митта 10458 саг юкъевоIаш моай йоккха актива. Общественни а [illegible] городской, районни Советий исполкомашка бола бен 58 штате боацаш отделе а хьинаре дакъа лелаш 535 саг юкъе а ва. Цул совгIа исполкомашна из штате воаца 824 инструктор, инспектор-общественник.

Вай парте, «Советий организаце Советски Iаьдал дегIаккхулара хьагI да болийтам бола йо безаш тул» (Соч. Бишла гулдаи, т. 36, аргI, 204) аьлача В. И. Ленина васкета кхоачаш а деш, дайн организоахам тоаи Советаш вIашагIйоаххарен дар гIулакхийн демократически принципаш цар лоархIам ха мотта лакхбаргахьа, пачхьалкхен гIулакхашта доал дара юкъеоаргахьа.

КПСС XXIII-ча съезда, парте ЦК Пленумаш моттигера Советий дегIаккхулачура харцахьа, цар производствени гIулакхий сфера искусственно готьара тIаерааь тенденцеш хоадамболаш дIа а яьа, чакхдала оттадир Советаш вIашагIйоаххара, цар гIулакхий демократически принципаш дIахо дегIаккхулара, коммунисти хьалъечара цар лоархIам лакхбара тIадерадаь практически гIулакхаш. Моттигера Советаш дукхагIа моай нукъагIа йита лаьрхIад парте съезда болаш, аьлчан, финансови дешаш къестадира, моттигерча промышленностах предприятешта кулгалара, бахача наха бытовой социально-культурни эшараш дара гIулакхаш.

Моттигерча Советий [illegible] лакхбара тIаьхадьа парте еш йола йоккхо къаьтта [illegible] [illegible] 1967 шера 8 марта КПСС ЦК-не тIайийна «Къахьегамхой депутатий посёлкови Советий болх чоабара хьакъехьара» сонаш.

Цу сонашта хьежжа СССР Лакхехьарча Совето Закан тIадийнад юртайн посёлкови Советий керттерча бокъонийн декхарийн хьакъехьа. Цуьига хьежжа моай законаш тIадийна РСФСР Лакхехьарча Советон Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советон. Уж законаш тIаьдара моалкъостал ду Iаьдала моттигера органаши чIоагIьара, цар гIулакхаш дикка тоадара.

Коммунистически парто ревишен кхоачам а еш, моай территорий тIа пачхьалкхен Iаьдала лакхехьара органаш йола моттигера Советаш дукхагIа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] совхозий промышленно предприятешта бахьа, царна векъостал ду цар резервех бикагIа пайда эцара, бахача наха культурно-бытовой гIулакхаш делга вIаштIехьдоах, йоакхо из халкъа образовани, уналцIено лоадара, торговле.

ДикагIа хьажа маьгай Советаш организационно-массови болха денашка, цар чIогIIаьх бахача пахахара моай букхамаш. Цар теркама юкъмоттиге латт социалистически законность чIоагIьара общественни порядока гражданий бокъонаш лоадара деша.

Цуаца цхьаьа цхьайолча Советашка хIанз а эсала долабу организационно-массови болха болхаш культурен дегIаккхулара хьалда дедарашт [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Советий сессеш къаьтча, хIаьа а кIезига тIаккхуъ юрта, поселка, города, района вахара актуальни дешаш, хьаркартой ошаьяш кхоачашлара дола дешаш.

Хоржамашта кийче еш хана моттигерча Советашка депутаташа цар балха хьакъехьа отчет лу харжамхошта хьалхашка. Шоаш цх. бола тIа теркам ца беш даха хIоамеш кхоачаийболашарашх Советашки кулгадерзхалларахи бахача наха бытовой гIулакхаш дара, торговле, халкъа образовани, медицински новкъосталь, вай баха моттигаш хоалара дахаьера моай гIулакхаш тоадар хулча долле хIана дергхалараш.

Пачхьалкхен Iаьдала органашка хоржамаш халкъа юкъара цIей, партен халкъа йохадIйоала цхьоагIа къыйга [illegible] а хила декъа [illegible] [illegible]. Берига советски нах декхарийла ба моай граждански декхар кхоачашдо — хоржамаш хулча дийнахьа моай гIоаса коммунистий парте боацарий бодагIоачача халкъа блока кандидаташта хIама.

Г. СКАКОИИ,

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

И. А. КРЫЛОВ

Вьча дийнахь денз 200 шу дизарга

Иван Андреевич Крылов (1769—1844) — сийлахь воккха эрсий баснописец, башха — дийна прозаик - сатирик, драматург, журналист. Эрсий литература реалистически традицех дIакьоастае йиш боланш яр Крылова творчество.

Крылова произведенеш, халкъал доалламаш демократически лостам болаш йоаш хилар, хIаьа Грибоедова, Пушкина, Гоголь, Салтыкова - Щедрина хьа [illegible] — билгаб. Къаьстта боккхача лоархIаме хиннай Крылова баснеш — зорригача дуьненаIа [illegible] [illegible] литература юкъе лоархIамегIарча вахеех цаI хиннай Крылова баснеш. Белинске яьхачох, Крылова, эрсий къаман басни хьа а кхолла, цу тайппара эрсий литература юкъейнахьа халкъала белла.

Крыловски образаш бакъараш тIара хьанйна хиларо, цун басне [illegible] саг хьалоезайташ хиларо, цун мотт — халкъал дIаалаам товргдеача тайппара хиларо XIX-гIа бIаьшере йолалуча юкъерча литература [illegible] кердa, кIеорта прогрессиви явленеш а ю дIаоттаьнй Крылова баснописца творчество. ХIинцара эрсий мотт [illegible] IалаьмIе боккхача лоархIаме хилар крыловски баснеш мотт. Халкъалин реализма шийла доаллаш, IалаьмIе бIаьхий эрсий мотт хиларо даккхьа хьалхьа ийла а ю дIаоттаьнй Крылова баснеш.

Крылова доаццал хIама ниса гохьа леден леваш кадамд, кIеанолгIаш хинна дIалаха дукха ха я, баснеш сийрлада саrIеша хIаьа а йоадьац шоай сатирически ирал. Крылова творчество — шоай [illegible] культура сийлахьийчох тIехьала.

СПОРТ

БАСКЕТБОЛ

Цхьан бетта хилар «Локомотива» зале «Локомотив» общества мaIача наьха баскетболан командий чемпионат. [illegible] Грозне, Гудермеса, Кизлира [illegible] [illegible].

Дукха хIама ца [illegible] финише кхаччалца лидераш болаш дIайихьар чемпионат Грозненски вагонни депо баскетболисташа, бакъда тIехьарча шин туре лийшар уж, дукха шоллагIа моттиг [illegible] [illegible]. Сакъейнее [illegible] цар вагонни депо командий хиннар, счет 33:45 болаш хоттаьдар Грознерча локомотивни депо спортсменаца.

Итогаш чучул тIехьагIа хьалхара моттиг чемпионе [illegible] кхаьчар Грозненски локомотивни депо спортсменашка, шоллагIа моттиг яьккхар вагонни депо [illegible].

Б. [illegible].

ШКОЛА, ДЕЗАЛ, ОБЩЕСТВЕННОСТЬ

Вай махка коммунизм хьалхьача хана тIоаргIа уйла гIаланйта кхачанде дезача деккарех цаI да коммунистически сахкетам бола керда саг хьалхехевала.

Из лоархIаме деккар кхочушдерга тIадож школаша, дезала, общественносте. Цу балха вакъе школай педагогически коллективаша, дезалаша, еррыгача общественносте хьалхаре даьккъа лоацаргдолаш гIулакх вIаш тIехьдоаккхаш кIезига къахьегац Грознерча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, кхыйолча общественни организацеш.

Верашнее кхуви боагIача канторхоицен беча кхетама болхан пайда балга а цу даькъе цхьайолча школаша, общественни организацеш болкъала опыт Iоалаьга а къаеIдам дола масалаш дукха доаде йиш я.

Шийа микрорайоне бераша а бем балд беррига кхетама болх. вIаш тIехьдоаккхар школа я. Из деккар [illegible] юкъе [illegible] вIашагIьелла [illegible] Новогрозненски мехкIаьтта чакхдоахача завода, № 2 йолча теплоэлектроцентрала, Анетонови завода, вортIIагIча городской больница, школа аттала [illegible] йола урокаш тIа доаладаш, школера арахьа даича хана берашца болх беш йола совет. «Советов комсомол» ху берий экскурсеш вIаштIехьаяьта, пионерски [illegible], кердаьа денарий конференцеш, салий сийреш, пионерски собранеш ю. [illegible] [illegible] [illegible] школе. [illegible] [illegible] «Халкъий котта гIаьр» ахара темах йола фестиваль. [illegible] [illegible] [illegible] бар, [illegible], дай-нанай, школа болхдеттеш.

Традиций а хинна дIаоттад школа керда денара шу доладеш а шу чакхдалаш а шефство лелача предприяте коллективаца вIашагIкхетар.

Цхьайолча хана школен Новогрозненски мехкIаьтта чакхдоахача заводан цхьана партийни собранеш ю. Цу тайпара собранешка дуьц берашта коммунистически кхетам балара дешаш, [illegible] беседаш ю денархошца а. Цу беседий темаш тайп-тайпара я: «Къахьегамо хазну саг», «Даьхенна хьалхашкара хьа деккар». [illegible] бен, а [illegible] вIашагIьеллачарен денарий вовкъостал дела [illegible] [illegible] а.

[illegible] цу да «Красный молот» заводан коллектив № 2 йолча школа-интерната шефство леладу. Цехий кхетакхаша шефство лелаш цхьанцхьайолча классашта. [illegible] чIоагIа нефтепереработки заводан нефтеопературни цехан школа 7-гIа «В» классан юкъе. Цехера коммунисташ: Чапаев, Колесников, Ганиевов, Зверев, Шашков, комсомольцаш Фирсова, Магомадов, Яшина, Дзортов, кхыбараш хаст-хаста хул школе. Классе беседаш ю, шоай производственни гIуллакхаш дуьц денархошта. Денархой а хул заводе, цехе, шоай бекхаргIа болча вовкъостанца — краснознаменосташца цхьана ух уж экскурсешка. Цу мотта дикача производственни коллективаца бувзам деладарах боккха пайда боал денархой сахетам лакхбара, къахьегамцара цар безам чIоагIбара.

Кхувш боагIача чоамача тIехьенна коммунистически кхетам дуча доккха доаьа даьа йоаж, городерча культурно - просветительни учрежденеш.

ЧIоагIа раьза а болаш юц Шамсиева Мария Матвеевна заведующи Октябрьски районерча [illegible] библиотека № 63 [illegible] [illegible]. Цу школе дешаш дагIача 770 берах 620 библиотекана [illegible] [illegible] [illegible] да. Библиотекан школаш шоай болх айха бувзам болаш делабу.

[illegible] культура Дворецан берий сектора №№ 31, 52 йолча школаш коллективаца [illegible] болх [illegible] тана болх бу бераш [illegible]. [illegible] берий [illegible] [illegible] [illegible] коллектива [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] секторе вIашагIъеллай «Клуб черноречески» [illegible] тимуровцаш [illegible] [illegible] [illegible] самодеятельность [illegible] Дворецe болх бeш да пионерски кинотеатр «Юность».

Культура Дворецe болх беш я 60 саг чулоацаш йола № 52 йолча школа денархой хIьахдача ден шо групп.

Нах баьача моттигашка бераш коммунистически кхетам балара балха боараш ваккбара доккха нарвкъестал де торе йолаш я жилищно-коммунальни конторашцa, домоуправленешцa.

№ 3 йолча домоуправлене чулоаттIам тIаьхьенел совгIа дукха хаарта рада йола хIенеш да, цар чу дахлаш школе деша дагIаш 750 бер а далаш. Бераш юкъера кхетама болх чIоагIбара домоуправлене вIашагIъелла «Радуга» [illegible] 0. [illegible] [illegible] [illegible] берашца ба [illegible] да, ахкан болх беш 13 доьзалий а спортивни а площадкаш я.

Кхувшача вIашагIьехка болх беш я художественни, спортивни доажбактий, фото, баскетбольни, теннисни, шахматни кружокаш.

Бераша коммунистически кхетам балара, царна дика гIулакхаш Iомадара дикач белайон кхоргIай бокъа бала массане я кхетадеш да. Дукха ба дайн [illegible] тайпoльца хадданза бувзам а дelaboen, бераша боагIача тайпара кхетам лугаь дика вIаштIехьа а доаккхаш, цу даькъера шоай общества хьалхашкара. [illegible] [illegible] кхоачашдеш. Цудукха цар [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] да.

[illegible] [illegible] [illegible] кIезига дац кхоачамбоацараш. Из [illegible] [illegible] [illegible] цахьа лелаш, зуламаш деш, дешаш тIера даьлла бараш, ахуш болгIа [illegible].

Хинаа деррига советски халкъ, дакача, гIулакхашца В. И. Ленин ваь 100 шу дизара вакъадахa кийчача хана школай педагогически коллективаш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, предприятеш, культурно - просветительни учрежденеш, милице, суда, прокуратура органаш, кхыйола общественни организацеш, хIаьта цунна цхьавайн доалдна а денарийла ба ахуш йоагIача тIахьанна коммунистически кхетам балара, тIехьа беш бола болх чIоагIбе, аргабеккхаш из тоабе.

ДукхагIа терхам бе беза школам дезалан вовкъостал деш йолча советий болх тоабара. Уж советаш даькарийла я бераша кхетам балара [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], школам дезалан юкъера бувзам дIаргIбе, царна практически новкъостал а дейь коммунистически сахкетам бола керда саг хьалхкхевача хьинаре даккьа лаца.

Къона тIехье кхетама кхеба гIулакх — из школа, дезала, еррыгача общественноста юкъара гIулакх да. Цудукха уж кхеккхе а тайпа даькарийла да шоай сцаьц вIаштIе а тохаш, хадданза терко а еш берашта, кхувш боагIача хьинарашта кхетам балара болх даккхарча боараме дIабахьа.

З. БЕЛОГЛАЗОВА,
[illegible] ОТИЕВ,
КПСС Грозненски горкома инструкторий.

СОВГIАТАШ ДЕННАД

Дукха нах вIашагIкхетадар укх деношка Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоз. Сунженски райисполкомен Нохч - ГIалгIай Респотребсоюзен викалаш баьккхбар укхаза гикa яьа цIи йоа а ю кооперативни товараш кIалхарлаькхаршта совгIаташ дала.

«Ах бийса иьыгача хана лотаелар Алхастера гиха. ХIара машта ламхаре кIора яа. Тохоа ялхурий школе аллшиа тIалхачача, лаггар на. Ши машача гуллалар 20 совгIа, сас. Шера кIала лиггадар майрача нака [illegible] [illegible] 20 [illegible] [illegible] болаш хIамаш кIалхарьякхар цар. Ши йоахча майрай, цецал тоттарах хукхача нана совгIатай делар Сунженски райисполкома», рапспотребсоюза Масала, Сийлен грамоташ еар тракториста Белхароев МуIаса, шофера Сасниев Мальмада, Белхароева Райсхара, Тугаева Тамарена, кхычарна.

Нохч - ГIалгIай Респотребсоюза Сийлен грамоташ совгIаташ делар хьехархочоа Белхароев Махшарипa, трактористa Майриев Хамберда, доярашa Белхароевa Нашена, кхычарна.

С. БАТАЛОВ.

БIАЬ СУРТ

Заводски районерча В. И. Ленинай цIерагIча культура Дворцо [illegible] [illegible] хьальча Ленинача [illegible] [illegible] [illegible] «Зорний» яхача фотоклуба выставка. Н[illegible] чайнoне [illegible] цхьа бIаь сурт да цига: портретан, пейзажан-жанрашт. [illegible] [illegible] профессиональни фотографаш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] культура [illegible] [illegible] — уж да [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. Къаьстта терхам гIайбадаш да «Зимний пейзаж» яха Грозненски мехкдаьтта институт студента С. Гадаев[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] «Зорний» яха фотоклуб вIашагIъелла. Цунна [illegible] мотт бакъил опыт йола фотограф И. И. Литвинов.

Изобразительни искусстве цу хIара [illegible] [illegible] клуба [illegible] [illegible].

М. АУШЕВ.

КООПЕРАТОРИЙ АРГIАНАРА РУБЕЖ

БУДАПЕШТ. (АПН корр.) Венгрерча боккхагIа болча 52 дакъахьалкхан боахама коллективаша денкир тIайнцад дIадолаленнача укх шера юкъера лаьрхIача хIара бектаре тIара 60 центнер кIи лакхаб аьнна. Республика кооператораша укх тIехьарча шерашка дьахача толамаша догдаха йиш хулийт цар планаш кхоачашъергдаларга.

ДIалахача шера, бIаьста вIалина а на хинача тайпара йоаьал этта хиннайоллашехьа а, мозка кхашка хIара гектара тIара юкъера хьархIача 26 центнер ахат гулдар, хIаьта из цхьан дхарем хIара хадаш даьне дуккагIа хул тIом хьалаьарча шераца шгара чIоагIагIа хьикхача хана хулаш кийчачул. 60 центнера а кха лакхагIа а бояремашка дIаккхьачай тосхоенаш. Тоаме боккхилга Iалашдаьн бокъонна уйла е а ю кIи сорташ харжаро (дуккагIча дакъе дIадуаш хилар «безостая» дар), минеральни удобренеш шедра юкъаккхаьаро, болхаьаьта механизаци яро.

БОМБЕЕРА РЕАКЦИ ХЬАР

ДЕЛИ. 11 февраль. ТАСС корр. В. [illegible] хьахойт:

Инде аггара йоккхагIа йола промышленни портови гepoн Бомбей порадок йохаьй я. Транспорт лелаш яц, дукха учрежденеш дIакъайлаяй, цa гIеоттаьйтац сошаьь я рейсови самолеташ.

Цар бахьан да «Шив сена» яхача шовинистически реакционни организаце выступленеш. «Шив сена» яхача организацера молодчикаш городан машинаькъа станцела чуъдьйиккар, юккъле эхане йоагайир, магазинаш йоалайир, массехк автобуси автомобилеш йоагайир. Хьаьрбашина шовинисташ сопхабера а порядок чахаветтаоттаара а гере юкъедхаьа леннаш хилар полици. 600 совгIа сат лаьцар, ахаш хоай бу ШИА ахача агентура.

Ши хьадиккара дукха йокха йоацача хана «Шив сена» яе дIайоваьи тай профсоюзни организацеш прогрессивни газетий редакцеш йоазаш хиларца, демократически деятелашта доаиаш деш хиларе.

ХIана «Шив сена» бандаша Бомбее леладача зуламеcха гIулакхаш кхы цхьаькха а шоахашта хьахойт [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] оагIонгахьа [illegible] демократически [illegible] заьта бола [illegible] [illegible].

БОННСКИ ХЬИСАПЕРА «ДЕМОКРАТИ»

БОНН, 11 февраль. (ТАСС). Берфуиндерча (ФРГ) полицейски Iадалю городе вIаххар Германе Коммунистически парти дьахира 50 [illegible] [illegible] хеташ йола [illegible] [illegible] лаа ФРГ тайп-тайпара городашка неонацистски нацоеал - демократически парте [illegible] [illegible] [illegible] хиларе. [illegible], гулееша [illegible] [illegible].

СЕНАТОРАШЕИ КОНГРЕССМЕНАШЕИ ЦХЬАН ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

ВАШИНГТОН, 11 февраль. (ТАСС). 12 сенатора США конгресса викалий палата 29 членен цхьана, къаьстта ахча, ядерни гера ца доаржадайтарах йолча договора чакхагIа ратификаци ялар стратегически гера хьалара доацуш отталарах а цун запасаш кIезигбарах а Советски Союзацара США-с переговораш дIайоллараш лах тIалхеххаш заявлени арахьехал.

Цар заявлене тIа яина тIаккъех дукха халкъанга кхьера кхоалаш хах кIбар дукха гера хьадерга вIаккагIа расходаш дIадахийнара я.

США тIема расходаш, йоах заявлене тIа, тиакна тIехьальний шахо оборонана яхаш йоччуй. Конгрессменаша яхачох, цо лицкакхьейтиа балхе чаьха хьашташ кхоачашдара тIалардеза гIулакхаш.

Заявлене тIа куьгаш яьккхарашта юкъе да сенаторш Хэтфилд, Макговерн, конгрессменаш Морсе Кэтенчейера.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентстве корреспондентага шо ейнача материале тIа сенаторча демократий лидер волча Мэнсфилда а сенатора Джавитса а (республиканец, Нью-Йорка штатера) дийнар США тIема бюджет кIезигъара тIехьа бохар.

АМЕРИКАНСКИ ЭСКАДРА ШОАЙЦИГА ЯРА ДУХЬАЛА

СТАМБУЛ, 11 февраль. ТАСС-а корр. И. Мудрошкин хьахойт: Стамбуле кхаьчай США алхлагIча флота кемай эскадра. Цунца да авианосец «Форрестол», массехк эсминец.

Американски тIема кемаш турецки порташка ахара дуккхаза а духьала йийнай мехка общественность. ХIана а Стамбула 20 совгIа студенчески организаце уж, Босфоре кхачалеть дIакхайкадир американски морякаш Стамбуле йоахара духьалйоала хьархIа шоаш хилар. Из гIулакх хьалхьальцар дукхача профсоюзни организацеша.

Духьала хилара заявлени арахьейхар Туреце болхлой партей цхьанг-Iон партей. Цу партеша уж кемаш деккарах турецки общественностега дов хьахьедир, шоу хьахьейхар йерий «Вай уйлаш», майна дегалаттеран вIалгIа ларх шоаш США-с, яхаш белгалдоаххаш заявлене тIа.

Стамбулера полици духьалотте кийчьлой.

Анкарера йоккхий полицейски подразделенеш кхьачай. АлхлагIча флота кемаш сайнача Босфорера Долмабахче яха пристань военци эера а, аьнна дIакхайкадьад. Полице чIоагIгIа зораеш я американски консульствон кхьйоца американски учрежденеш.

КПЧ ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА СОБРАНЕШ ХИЛАРГА

ПРАГА, 11 февраль. (ТАСС). Чехословаке дIайолаенай Коммунистически парте юкъахьапарча организацешкара отчетно - хоржаний собранеш. Цу собранеш керттера чулоацам хила беза, ахаш язду «Руде право» яхача газете, партийни документашта конкретизаци яр, эггара хьалха КПЧ ЦК ноябрьски пленума резолюцеш. Коммунисташ денархойла ба. Йоах газете, парторганизацеши цар членийн хьинар лакхдара терхам тIаьахийта, партийни балха тIехьи пропагандистски дукхача кхоачамболарий анализ е, укх дIалахара нисъаьаш даха. Партийни собранеша новкъостал де деза парте болх тоабара. КПЧ цхьаьгаргIе хилийтара, парте чура демократи лерIайоалара, парте хьалхале лелара лоархIаме кхетамера дисциплинен чIоагIьара.

Отчетно - хоржаний партийни собранешка керттера моттиг дIалоац КПЧ ЦК тIехьарча пленумий решенеш кхоачашъярпа духадейнача делла-ьа КПЧ ЦК ноябрьски декабрьски пленумий решенеш. хIаьа. Письмош тIа кхетада ю «уж документаш доаттIача тайпара хьал ца даьлачa» керайцаенна, радиона, телевиденена. «ТIехьарча пленумий решенеш кхоачашъялла хана дIайолайтташ, хуйхьа дуккхаенашта доазах уж документашь. Письмой авторaша мосаду уж решенеш юха а хьалалатга, цар чулоацам боалхийра. царна хетаеш коммунисташа статьяш язьегта.

«Руде право» яхача газете арахьяхай отчетно - хоржаний собранеша духьалдена Ч. Писаржа Чехословаке чурча политически хьалаш партия декхарехаш лаьаь статья.

1968 шера январах августах юкъерча хана мехка этта хьал духьлан, Ч. Писаржа белгалдоаккх, цу хана дукхаьинна социалистически демократе леннаш либеральна - буржуазни [illegible] [illegible] [illegible] ца кхетадора. «Общество, къамаш фронте, пачхахьалхлен чухь… Коммунистически парте хьалхле лелара [illegible] [illegible] [illegible] меттa цар хьалхашка боалар-политически [illegible] антикоммунистически оппозици шоай мукъаргIа эгра йиа, вIашдукхьанена пхьера, хьакулам латтар гучахьара конфликт»… — йоах автора. «Антисоветизма гучахьара гIулакхаш, Варшавски Договора юкъера доалара тIахьеханаш делаш, Чехословаке нейтралитет дIакхайкае, халхбуерча пачхахьалхенашца хьа а айхагIа гIулакхаш леладе гIертах моттиг яр…».

Статья тIа йоах, хIана парти даккарийла я КПЧ ЦК тIеххьарча пленумий решеной дерза тIа вIашагIбиттa.

Автора белгалдоаккх, парте чухь аьттехьара оппортунистически тенденцеш лелаьраш август бутт хилалехьа шоаш еране гIийртача сагIорахьа политика ерае гIерташ хилар цa дигарга «Аьттехьара тенденцеш партена эггара боккхагIа бола кхераш ба, хIана аьлча цар из политически [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] хиларах тарра партена лоархIама кхерам тIеоттабу», — йоах статья тIа.

«Руде право» яхача газете «Укх денош проблемашка. Ноябрьски резолюци, актуальни, лоархIам бола документ [illegible] [illegible] [illegible] а лоадь, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? Цар лазду политически балха зарх хила [illegible] [illegible].

(ТАСС).

ИРАК. Багдадски базар (Iарбий меттала — сук) — Iалаьмте дукха готтига урамашта а йоаж тиккагаш а болаш йола «героевра горда». Доазол декьара болхха нах цецбоал цо Малхбоалехьенна тарауш йолча шой къаьстача колоритаца. «Долахкахь» ла уккаш дпкаш: маьлхера кийчоаш бераша кIвачадаца, айсттах вагх мукх тайпара хIамашкара доакша доалаш йола хIамаша кхачадаца.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Грозненски гарнизона тIемалоша вIашагIъейна художественни самодеятельность дукхача нахе евзаннай. Шоай агитбригада а я [illegible]. Дукхача моттигашка выступленеш еш уж агитбригада. Масала, тIеххьарча хана Орджоникидзе Махачкалаи тIемахошта хьалхашка концерташ уттадаьа агитбригада членаша. Тайпара номераш юкъе я йолаш сакъердама я концертни программа.

СУРТА ТIА: мугIарера М. Кобин, сержанташ: А. Перетягин, Л. Черпов, В. Черненко юкъе воагIа эстрадни группа.

А. МАГОМАДОВА сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш, города Грозне морхаш а хилаш, [illegible] аьлгIо лов а делхаш ха латтаргья, кIезиг-дукха ша булларгба, делкъел [illegible] дох доалларгда. Малхбоалехьара аьлгIо мух хьеттарга. [illegible] температура республике гIалла 1—6, Грозне 2—4 градус шелал хургья.

14-чен 15-чен февраля морхаш а йолаш, цхьацхьайолча моттигашка лов а делхаш, дохк а доаллаш ха латтаргья, ша булларгба, къулбамалхбоалехьара гIаьххьача боарама мух хьаккарга. Температура бийсанна 2—8 градус шелал, дийнахьа 1 градус шелалгара 4 градус йоалагга кхоачаш хургья.

Метеостанци.

Редактор М. КУЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

13 февраль
РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Серп[illegible]» газете обзор. 8.26 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — Депутаташа болча кандидатий белха денош (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта болхлой къахьегамхоашта бола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — «Библиотека да [illegible]» яха очерк (гIалгIай меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевидений кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.25 — Музыкальни перерыв. 18.30 — Крылов ваь 200 шу дизара хетаба торжественна сайре. СССР Пачхьалкхен Академически Доккхача театра передача. Передача дуьен халкъашта юкъера обзорни. 21.15 — Передачай программа. 21.20 — Ленин ваь 100 шу дизарга, «БIаь шу дала[illegible]» яха художественни фильм.

14 февраль
РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.13 — «Ленинай [illegible]» газете обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.36 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «ТIехье [illegible]» яха передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Дагчарах, Ленинах, Къахьегамах доле Нохч-ГIалгIай илли. 17.30 — «Вай индустрийльни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — Миллионий Ленински университет. «Октябрьски революци башха» яха беседа (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Общественни порядка [illegible]» яха радиогазета (эрсий меттала). 20.00 — «Болхлой [illegible]» яха радиогазета (гIалгIай меттала). 20.20 — Моттигерча Советашка хоржаме деча накъадолхаш (эрсий меттала). 20.45 — Москва.

14 февраль
ТЕЛЕВИДЕНИ

17.50 — Передачай программа. 18.00 — Спортивни передача. 18.30 — Телевидений кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.45 — Ленински юбилейни накъадолхашт. Яхья хьалха доттараш болча. 19.15 — Хоамаш. 19.20 — «Каникта хьалхара къайлеех» художественни фильм. 20.40 — Передачай программа. 20.45 — Илланч кхалхарий Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен ансамбля концерт. 21.45 — «Кхойтта гIанд» яха телевидени театр миниатюр.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редакторе заме—3-20-11; белхалхана секретара—3-34-38; партийни бахарел, культурин, промышленностан отделий—3-42-30; юрта боахама письмоший отделий—3-42-38.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-20-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-38.
«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революцен проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

С[illegible]00.
Заказ № 757.